

Τμήμα Οικονομικών
Επιστημών

**MSc law &
economics**

DEPARTMENT of ECONOMICS,
UNIVERSITY of MACEDONIA
and SCHOOL of LAW,
ARISTOTLE UNIVERSITY of THESSALONIKI

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ
Νομική Σχολή

ΔΙΪΔΡΥΜΑΤΙΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ

Διπλωματική Εργασία

**Η εφαρμογή του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 για την προστασία των
προσωπικών δεδομένων στα πιστωτικά ιδρύματα**

της

ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ ΒΑΛΛΑ

Υποβλήθηκε ως απαιτούμενο για την απόκτηση του Μεταπτυχιακού Διπλώματος
Ειδίκευσης Δίκαιο και Οικονομικά
Στον Τομέα των Επιχειρήσεων

Επιβλέπουσα Καθηγήτρια: κα Τζίβα Ευμορφία

Νοέμβριος 2019

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η προστασία των προσωπικών δεδομένων και η εξασφάλιση της νόμιμης επεξεργασίας τους τόσο από το κράτος όσο και από τις επιχειρήσεις έχει περάσει από πολλά στάδια νομοθετικής εξέλιξης σε εθνικό αλλά και σε διεθνές και ευρωπαϊκό επίπεδο. Η ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας οδήγησε στην δημιουργία του νέου Γενικού Κανονισμού για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, γνωστός και ως GDPR, ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή στις 25 Μαΐου του 2018 έχοντας ως στόχο να συμβαδίσει το δίκαιο με την τεχνολογία και να μην την ακολουθεί ασθμαίνοντας¹.

Η παρούσα εργασία πραγματεύεται την εφαρμογή του νέου Κανονισμού για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία επηρεάζονται στο μέγιστο βαθμό από την εφαρμογή του και καλούνται να συμμορφωθούν με τους νέους και αυστηρούς κανόνες που θέτει.

Στο πρώτο κεφάλαιο, γίνεται μια σύντομη αναδρομή στο γενικότερο νομικό και θεσμικό πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων σε διεθνές, ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο. Στο δεύτερο κεφάλαιο, ακολουθεί η ανάλυση των βασικών σημείων του Κανονισμού 679/2016/ΕΕ. Τέλος, στο τρίτο κεφάλαιο παρουσιάζεται η εφαρμογή του Κανονισμού στα πιστωτικά ιδρύματα.

¹ Βλ. Φερενίκη Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Τα νέα δικαιώματα για τους πολίτες βάσει του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων: μια πρώτη αποτίμηση και συνταγματική αξιολόγηση, Μελέτες-Απόψεις, ΕφημΔΔ-1/2017, σελ. 81

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ:

ΠΕΡΙΛΗΨΗ	3
-----------------------	---

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

1.1	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	
1.1.1	Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ).....	7
1.1.2	Οι Κατευθυντήριες Αρχές του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) το 1980.....	8
1.1.3	Η Σύμβαση 108/28.1.1981 του Συμβουλίου της Ευρώπης.....	9
1.1.4	Η Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24 ^{ης} Οκτωβρίου 1995.....	10
1.1.5	Η Οδηγία 2002/58/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12 ^{ης} Ιουλίου 2002.....	12
1.1.6	Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης.....	14
1.1.7	Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27 ^{ης} Απριλίου 2016.....	15
1.2	ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ	
1.2.1	Το Σύνταγμα.....	17
1.2.2	Ο Αστικός Κώδικας.....	18
1.2.3	Ο Ποινικός Κώδικας.....	19
1.2.4	Ο Νόμος 2472/1997.....	19
1.2.5	Ο Νόμος 3471/2006.....	20
1.2.6	Ο Νόμος 3917/2011.....	21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ- ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΕΕ/2016/679

2.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	22
2.1.1.	Εδαφικό πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού.....	23
2.1.2	Ουσιαστικό Πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού.....	24

2.1.3	Βασικά στοιχεία του Κανονισμού που ενισχύουν την αποτελεσματικότητα του.....	25
2.2	ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ	
2.2.1	Εννοιολογικός Προσδιορισμός.....	27
2.2.2	Βασικές Αρχές του Κανονισμού που διέπουν την προστασία των Προσωπικών Δεδομένων.....	29
2.3	ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	
2.3.1	Δικαίωμα Ενημέρωσης.....	37
2.3.2	Δικαίωμα Πρόσβασης.....	38
2.3.3	Δικαίωμα Διόρθωσης, Διαγραφής (λήθης) και Περιορισμού.....	39
2.3.4	Δικαίωμα Φορητότητας.....	41
2.3.5	Δικαίωμα Εναντίωσης στην επεξεργασία.....	41
2.4	Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ	
2.4.1	Ορισμός.....	43
2.4.2	Βασικές υποχρεώσεις του υπεύθυνου επεξεργασίας.....	43
2.5	Ο ΕΚΤΕΛΩΝ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ	
2.5.1	Ορισμός.....	46
2.5.2	Βασικές υποχρεώσεις του εκτελούντος την επεξεργασία.....	46
2.6	Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ	
2.6.1	Ορισμός.....	48
2.6.2	Ο ρόλος του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων.....	49

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

3.1	ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	51
3.2	ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ.....	52
3.2.1	Σύσταση Ομάδας Εργασίας.....	52
3.2.2	Χαρτογράφηση/ Έλεγχος του DataFlowMapping.....	53

3.2.3	Εντοπισμός και ανάλυση κινδύνων και ελλείψεων /Gapanalysis.....	54
3.2.4	Αναθεώρηση της πολιτικής απορρήτου.....	55
3.2.5	Ανάπτυξη νέων διαδικασιών και λήψη οργανωτικών και τεχνικών μέτρων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.....	55
3.2.6	Ορισμός Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων (ΥΠΔ).....	56
3.2.7	Διαρκής συμμόρφωση με τον Κανονισμό.....	56
3.2.8	Αναθεώρηση των συμβάσεων.....	57
3.2.9	Εκπαίδευση του προσωπικού.....	57
3.3	ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ.....	59
	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ.....	62
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	63

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΝΟΜΙΚΟ ΚΑΙ ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

1.1 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΕ ΔΙΕΘΝΕΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

1.1.1 Η Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου (ΕΣΔΑ)

Το 1950, το Συμβούλιο της Ευρώπης υπέγραψε την Ευρωπαϊκή Σύμβαση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, πρόκειται για μια διεθνή συμφωνία η οποία τέθηκε σε εφαρμογή το 1953. Το κείμενο της συμφωνίας αυτής είναι δεσμευτικό και τυχόν παραβίαση της από τα κράτη-μέλη μπορεί να οδηγήσει σε καταδίκη τους από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου. Το άρθρο 8 της ΕΣΔΑ αναφέρεται στο δικαίωμα του ανθρώπου να γίνεται σεβαστή η ιδιωτική και οικογενειακή του ζωή, η κατοικία του και η αλληλογραφία του, ακόμη, ορίζει τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες επιτρέπονται περιορισμοί του εν λόγω δικαιώματος ενώ το άρθρο 10 αναγνωρίζει το δικαίωμα στην πληροφόρηση².

Στο σύνολο της νομολογίας του, το ΕΔΔΑ επιλήφθηκε πολλών υποθέσεων που αφορούσαν το ζήτημα της προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Σε πολλές από αυτές εγείρεται το ζήτημα της υποκλοπής επικοινωνιών³, παρακολούθησης⁴ και προστασίας έναντι της διατήρησης προσωπικών δεδομένων από δημόσιες αρχές⁵. Το

² Βλ. Πλατής Ειρηνικός, Προσωπικά δεδομένα-Προστασία GDPR, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2018, σελ.24

³Βλ. ενδεικτικά ΕΔΔΑ, Malone κατά Ηνωμένου Βασιλείου, προσφυγή αριθ. 8691/79, 2 Αυγούστου 1984 και ΕΔΔΑ, Copland κατά Ηνωμένου Βασιλείου, προσφυγή αριθ. 62617/00, 3 Απριλίου 2007.

⁴Βλ. ενδεικτικά ΕΔΔΑ, Klass και λοιποί κατά Γερμανίας, προσφυγή αριθ. 5029/71, 6 Σεπτεμβρίου 1978 και ΕΔΔΑ, Uzun κατά Γερμανίας, προσφυγή αριθ. 35623/05, 2 Σεπτεμβρίου 2010.

⁵Βλ. ενδεικτικά ΕΔΔΑ, Leander κατά Σουηδίας, προσφυγή αριθ. 9248/81, 26 Μαρτίου 1987 και ΕΔΔΑ, S. και Marper κατά Ηνωμένου Βασιλείου, προσφυγή αριθ. 30562/04, 4 Δεκεμβρίου 2008.

ΕΔΔΑ ουκ ολίγες φορές υποχρέωσε σε θετική δράση⁶ προκειμένου να διασφαλιστεί ο σεβασμός στην ιδιωτική και οικογενειακή ζωή⁷.

1.1.2 Οι Κατευθυντήριες Αρχές του Οργανισμού Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) το 1980

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (ΟΟΣΑ) είναι ένας διεθνής οργανισμός ο οποίος στοχεύει στην προώθηση πολιτικών με σκοπό την οικονομική ανάπτυξη. Ο Οργανισμός αυτός σχετίστηκε με την προστασία προσωπικών δεδομένων εκδίδοντας, το 1980, τις Κατευθυντήριες Αρχές για την «προστασία της ιδιωτικότητας και τη διασυνοριακή αποστολή προσωπικών δεδομένων». Οι Οδηγίες αυτές του ΟΟΣΑ είναι μη δεσμευτικές.

Το διεθνές αυτό κείμενο περιλαμβάνει αρχές, όπως: την αρχή της περιορισμένης συγκέντρωσης και συλλογής δεδομένων, την αρχή της ποιότητας των δεδομένων, την αρχή της διαφάνειας, την αρχή της συμμετοχής του ατόμου, την αρχή της ευθύνης, την αρχή του προσδιορισμού του σκοπού κ.α.⁸.

Οι συζητήσεις για την προστασία της ιδιωτικότητας και των προσωπικών δεδομένων στα πλαίσια του ΟΟΣΑ έλαβαν χώρα το 1968 στη συνάντηση Κενά Τεχνολογίας (Gaps in Technology) και ολοκληρώθηκαν στις αρχές της μεθεπόμενης δεκαετίας⁹. Αρχικά οι Οδηγίες του ΟΟΣΑ υιοθετήθηκαν από δεκαοκτώ Ευρωπαϊκές χώρες συν τις Η.Π.Α. και τον Καναδά. Σήμερα, τις Οδηγίες τις έχουν υιοθετήσει συνολικά τριάντα τέσσερις χώρες. Οι ανωτέρω Οδηγίες και η έντονη διεθνή επιρροή τους άνοιξαν το δρόμο για το Συμβούλιο της Ευρώπης και τη Σύμβαση 108.

⁶Βλ. ενδεικτικά ΕΔΔΑ, Ι. κατά Φινλανδίας, προσφυγή αριθ. 20511/03, 17 Ιουλίου 2008 και ΕΔΔΑ, Κ.Υ. κατά Φινλανδίας, προσφυγή αριθ. 2872/02, 2 Δεκεμβρίου 2008.

⁷ Βλ. για την νομολογία του ΕΔΔΑ, Εγχειρίδιο σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014 - Συμβούλιο της Ευρώπης, 2014, σελ. 16 επ.

⁸ Βλ το πλήρες κείμενο εδώ:

[http://www.oecd.org/internet/ieconomy/oecdguidelinesontheprivacyandtransborderflows
ofpersonaldata.htm](http://www.oecd.org/internet/ieconomy/oecdguidelinesontheprivacyandtransborderflowsofpersonaldata.htm)

⁹Τα επίσημα πρακτικά της συνάντησης εδώ:

http://static2.orf.at/vietnam2/files/futurezone/200916/generalreportgapstechnology_65222.pdf

1.1.3 Η Σύμβαση 108/28.1.1981 του Συμβουλίου της Ευρώπης

Η Σύμβαση 108/28.1.1981 του Συμβουλίου της Ευρώπης για την προστασία των ατόμων από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία υπογράφηκε στο Στρασβούργο, είναι η πρώτη δεσμευτική διεθνής πράξη¹⁰. Το Συμβούλιο έχοντας υπόψη του τη ραγδαία ανάπτυξη της τεχνολογίας και τους κινδύνους από την καλπάζουσα αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, σε συνδυασμό με την έλλειψη εθνικών νομικών πλαισίων για τον έλεγχο και την προστασία των ανωτέρω δεδομένων, οδηγήθηκε, κατόπιν διαβουλεύσεων στην υιοθέτηση της από 28-01-1981 Σύμβασης 108.

Το διεθνές αυτό κείμενο, έχοντας δεσμευτική δύναμη, υποχρεώνει τα κράτη που το κύρωσαν σε θετική δράση και θέσπιση μέτρων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων των πολιτών και κατ' επέκταση για την διασφάλιση των ατομικών δικαιωμάτων τους¹¹. Η Σύμβαση 108 σχετίζεται με την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων που διενεργείται τόσο από τον ιδιωτικό όσο και τον δημόσιο τομέα, όπως για παράδειγμα η επεξεργασία που πραγματοποιείται από τις δικαστικές αρχές και τις αρχές επιβολής του νόμου. Η Σύμβαση επιδιώκει να προστατεύσει το άτομο από ενδεχόμενες καταχρηστικές ενέργειες κατά τη συλλογή και επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, ενώ απαγορεύει ενδεχόμενη επεξεργασία δεδομένων για σκοπούς διαφορετικούς από αυτούς για τους οποίους είχαν συλλεγεί. Υπογραμμίζει τις βασικές αρχές που απαιτούν θεμιτή και νόμιμη συλλογή και αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων, τα οποία δεν πρέπει να διατηρούνται για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του αναγκαίου. Επιπλέον, τα δεδομένα υπό επεξεργασία πρέπει να είναι αναγκαία, πρόσφορα και όχι υπερβολικά (αναλογικότητα), καθώς και ακριβή¹².

Η Σύμβαση, δεν επιτρέπει την επεξεργασία «ευαίσθητων» δεδομένων (δεδομένων που αφορούν τη φυλή, τις πολιτικές πεποιθήσεις, την υγεία, τη θρησκεία κ.α.), εφόσον εκλείπουν οι νόμιμες προϋποθέσεις επεξεργασίας τους.

¹⁰ Βλ. ΣτΕ, Σύμβαση για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, Συμβούλιο της Ευρώπης, CETS αριθ. 108, 1981.

<https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/181>

¹¹ Βλ. Πλατής Ειρηνικός, Προσωπικά δεδομένα-Προστασία GDPR, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2018, σελ. 26

¹² Βλ. Εγχειρίδιο σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014 - Συμβούλιο της Ευρώπης, 2014, σελ. 18 επ.

Η Σύμβαση κατοχυρώνει επίσης το δικαίωμα ενημέρωσης του υποκειμένου δεδομένων σχετικά με τα φυλαχθέντα στοιχεία που τον αφορούν αλλά και το δικαίωμά του να τα διορθώσει.

Το 2001, με το πρόσθετο πρωτόκολλο στη Σύμβαση 108, υιοθετήθηκαν διατάξεις σχετικά με τη διασυνοριακή ροή δεδομένων προς μη συμβαλλόμενα μέρη, τις αποκαλούμενες « τρίτες χώρες », και σχετικά με την υποχρεωτική σύσταση εθνικών εποπτικών αρχών προστασίας των δεδομένων¹³.

1.1.4 Η Οδηγία 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24^{ης} Οκτωβρίου 1995

Η κύρια νομική πράξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΕΕ) στον τομέα της προστασίας των δεδομένων είναι η Οδηγία 95/46/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

Οι Οδηγίες ανήκουν στις δευτερογενείς νομοθετικές πηγές Ευρωπαϊκού Δικαίου και έχουν την ιδιαιτερότητα ότι δεν παράγουν αυτομάτως έννομα αποτελέσματα, δηλαδή δεν απευθύνονται απευθείας στους πολίτες των κρατών-μελών, αλλά προέχει να ενσωματωθούν στις εθνικές έννομες τάξεις διαμέσου των εθνικών κοινοβουλευτικών διαδικασιών.¹⁴ Πρόκειται για μια διαδικασία μεταφοράς της Οδηγίας στο εσωτερικό δίκαιο των κρατών-μελών η οποία πολλές φορές έχει ως αποτέλεσμα να υπάρχουν σημαντικές αποκλίσεις στις νομικές ρυθμίσεις των κρατών¹⁵.

¹³ Βλ. ΣτΕ, Πρόσθετο πρωτόκολλο στη Σύμβαση για την προστασία του ατόμου από την αυτοματοποιημένη επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, σχετικά με τις εποπτικές αρχές και τις διασυνοριακές ροές δεδομένων, CETS αριθ. 181, 2001. <https://www.coe.int/en/web/conventions/full-list/-/conventions/treaty/181> και Εγχειρίδιο σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014 - Συμβούλιο της Ευρώπης, 2014, σελ. 19 και Ευγενία Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Προσωπικά Δεδομένα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Θεσσαλονίκη, 2016, σελ. 201

¹⁴ Ο ν. 2472/97 αποτελεί την πράξη προσαρμογής της ελληνικής έννομης τάξης στην κοινοτική Οδηγία 95/46.

¹⁵ Βλ. Ευγενία Ρ. Σαηκεκίδου, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β' Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013, σελ. 462

Το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΔΕΕ), με έδρα το Λουξεμβούργο, το οποίο έχει και την αρμοδιότητα να αποφαινεται σχετικά με την συμμόρφωση των κρατών μελών στην Οδηγία για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και να εκδίδει αποφάσεις επί προδικαστικών ερωτημάτων σχετικά με την εγκυρότητα και την ερμηνεία της Οδηγίας¹⁶, έχει κρίνει ότι: «η οδηγία 95/46 έχει ως σκοπό [...] να καταστήσει ισοδύναμο σε όλα τα κράτη μέλη το επίπεδο προστασίας των δικαιωμάτων και των ελευθεριών των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα [...] Η προσέγγιση των εθνικών νομοθεσιών που ισχύουν στον τομέα αυτό δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα την εξασθένηση της προστασίας που αυτές εξασφαλίζουν, αλλά πρέπει, αντιθέτως, να έχει ως σκοπό την κατοχύρωση υψηλού επιπέδου προστασίας στην Ένωση. Έτσι, [...] η εναρμόνιση των εν λόγω εθνικών νομοθεσιών δεν περιορίζεται συνεπώς σε μια ελάχιστη εναρμόνιση, αλλά καταλήγει σε εναρμόνιση η οποία είναι, κατ' αρχήν, πλήρης.»¹⁷.

Η Οδηγία 95/46¹⁸ φιλοδοξεί να δημιουργήσει ένα υψηλό επίπεδο προστασίας της ιδιωτικής ζωής και να κατοχυρώσει ένα κανονιστικό πλαίσιο για την εξασφάλιση της ελεύθερης κυκλοφορίας των προσωπικών δεδομένων στα κράτη μέλη της Ευρωπαϊκής Ένωσης προς όφελος των τελευταίων. Προκειμένου να το κατορθώσει περιέλαβε στο κείμενό της, τις γενικές αρχές που πρέπει να τηρούνται ως προς την ποιότητα των δεδομένων, τα οποία πρέπει να είναι ενημερωμένα, και να είναι αντικείμενο θεμιτής επεξεργασίας για νόμιμους σκοπούς (άρθρο 6) αλλά και τις βασικές αρχές την νόμιμης επεξεργασίας αυτών, όπως η ρητή συναίνεση του υποκειμένου των δεδομένων (στο άρθρο 7)¹⁹.

Στα επόμενα άρθρα της Οδηγίας γίνεται λόγος για την απαγόρευση επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, που παρέχουν πληροφορίες για την φυλετική ή εθνική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές

¹⁶Βλ. Ευγενία Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Προσωπικά Δεδομένα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Θεσσαλονίκη, 2016, σελ. 208

¹⁷ Βλ. ΔΕΕ, συνεκδικασθείσες υποθέσεις C-468/10 και C-469/10, Asociación Nacional de Establecimientos Financieros de Crédito (ASNEF) και Federación de Comercio Electrónico y Marketing Directo (FECMD) κατά Administración del Estado, 24 Νοεμβρίου 2011, σκέψεις 28-29 και Εγχειρίδιο σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014 - Συμβούλιο της Ευρώπης, 2014, σελ. 21.

¹⁸ Βλ. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:31995L0046>

¹⁹ Βλ. Ευγενία Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Προσωπικά Δεδομένα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Θεσσαλονίκη, 2016, σελ. 208

πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστικές οργανώσεις, την υγεία και τη σεξουαλική ζωή.

Τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων, όπως το δικαίωμά του να γνωρίζει και να έχει πρόσβαση στα δεδομένα που το αφορούν, το δικαίωμά του να εναντιωθεί στις περιπτώσεις μη νόμιμης συλλογής στοιχείων, κατοχυρώνεται επίσης στο κείμενο. Η Οδηγία, δεν παραλείπει να αναφερθεί σε θέματα απορρήτου και ασφάλειας των προσωπικών δεδομένων που υπόκεινται σε επεξεργασία. Επιπλέον, εξαιρετικά σημαντικό είναι το δικαίωμα του προσώπου να προσφύγει ενώπιον του δικαστηρίου στις περιπτώσεις που παραβιάζονται τα ατομικά του δικαιώματα και η ιδιωτική του ζωή από την επεξεργασία.

Αξιοσημείωτη είναι η αναφορά στο άρθρο 25 της Οδηγίας, των νόμιμων προϋποθέσεων για τη διαβίβαση των προσωπικών δεδομένων σε χώρες εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (E.E.).

Παρακάτω στο άρθρο 29 της Οδηγίας γίνεται λόγος για τη δημιουργία μιας ομάδας προστασίας των προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, η οποία απαρτίζεται από έναν αντιπρόσωπο της αρχής ή των αρχών που έχουν συσταθεί για τα όργανα και τους οργανισμούς της Κοινότητας καθώς και έναν αντιπρόσωπο της Επιτροπής. Οι αρμοδιότητες της ανωτέρω ομάδας προσδιορίζονται στο άρθρο 30, μεταξύ των οποίων είναι η παροχή συμβουλών για ζητήματα που θα προκύψουν από την εφαρμογή της Οδηγίας, η γνωμοδότηση σχετικά με το επίπεδο προστασίας στις τρίτες χώρες και στην Κοινότητα, σχετικά με την ανάγκη τροποποίησης ή συμπλήρωσης της σχετικής νομοθεσίας κ.α..

1.1.5 Η Οδηγία 2002/58/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 12^{ης} Ιουλίου 2002

Η οδηγία 2002/58/EK²⁰²¹ τροποποίησε την προηγούμενη οδηγία 97/96/EK περί επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και προστασίας της ιδιωτικής ζωής στον τηλεπικοινωνιακό τομέα, προκειμένου να γίνει προσαρμογή στα νέα

²⁰Βλ. <http://eur-lex.europa.eu/el.index.htm>.

²¹Ον.3471/2006 αποτελεί ενσωμάτωση της Οδηγίας 2002/58 EK στο εσωτερικό δίκαιο και αφορά την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών επικοινωνιών

δεδομένα λόγω εξέλιξης της τεχνολογίας και του διαδικτύου. Η Οδηγία αυτή εφαρμόζεται στα δημόσια δίκτυα ηλεκτρονικής επικοινωνίας στην Κοινότητα (άρθρο 3 παρ. 1), σ' αυτά εντάσσεται και το διαδίκτυο²².

Σημαντικό κρίνεται να τονιστούν τα βασικά σημεία του κειμένου της Οδηγίας²³, όπως η θεμιτή και νόμιμη επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων. Τα δεδομένα αυτά μπορούν να συλλέγονται μόνο για ρητά καθορισμένους και νόμιμους σκοπούς και να χρησιμοποιούνται με ανάλογο τρόπο.

Τα προσωπικά δεδομένα που συλλέγονται πρέπει να τηρούν τις αρχές της προσφορότητας, της αναγκαιότητας και της καταλληλότητας, αναλόγως του σκοπού της επεξεργασίας.

Τα προσωπικά στοιχεία που σχετίζονται με την ταυτότητα των προσώπων δεν πρέπει να φυλάσσονται για περισσότερο χρόνο απ' όσο θεωρείται αναγκαίο, ενώ πρέπει να τηρούν τις προϋποθέσεις της ακρίβειας και της ενημέρωσης.

Η Οδηγία κατοχυρώνει επίσης υπέρ του υποκειμένου δεδομένων τα δικαιώματα της διόρθωσης και της διαγραφής.

Κατά την Οδηγία τα προσωπικά δεδομένα δεν πρέπει να μεταφέρονται σε χώρες ή επικράτειες εκτός του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου, εκτός των περιπτώσεων που τηρούνται αυστηρά οι εγγυήσεις επαρκούς προστασίας για τα πρόσωπα που αφορούν τα δεδομένα.

Αξιοσημείωτη είναι και η υποχρέωση των κρατών μελών να συστήσουν μία ή περισσότερες ανεξάρτητες Εποπτικές Αρχές που θα ελέγχουν την συμμόρφωση και την εφαρμογή των διατάξεων της Οδηγίας.

²² Βλ. Ιωάννη Δ. Ιγγλεζάκη, Το νομικό πλαίσιο του ηλεκτρονικού εμπορίου, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2003, σελ 205

²³ Βλ. Παρουσίαση της Οδηγίας 2002/58 ΕΚ, Ιωάννη Δ. Ιγγλεζάκη, Το νομικό πλαίσιο του ηλεκτρονικού εμπορίου, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2003, σελ 205 και Ευγενία Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Προσωπικά Δεδομένα, Η νομική ρύθμιση της ηλεκτρονικής επεξεργασίας τους, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2007, σελ. 245 επ.

1.1.6 Ο Χάρτης Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Οι αρχικές συνθήκες των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων δεν είχαν καμία αναφορά στα ανθρώπινα δικαιώματα ή στην προστασία τους. Οι πρακτικές πολιτικές όμως της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν συχνά αντίκτυπο στα ανθρώπινα δικαιώματα, έτσι το 2000, η Ευρωπαϊκή Ένωση προέβη σε πανηγυρική διακήρυξη του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Ο Χάρτης περιέχει μια γκάμα ατομικών, πολιτικών, κοινωνικών και οικονομικών δικαιωμάτων υπέρ των ευρωπαίων πολιτών που αφορούν την αξιοπρέπεια, τις ελευθερίες, την ισότητα, την αλληλεγγύη, τα δικαιώματα των πολιτών και τη δικαιοσύνη²⁴.

Ο Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης²⁵ απέκτησε δεσμευτικότητα ως πρωτογενές δίκαιο με την έναρξη της Συνθήκης της Λισσαβόνας την 1^η Δεκεμβρίου 2009 (άρθρο 6 παρ. 1 ΣΕΕ).

Στο άρθρο 7 του Χάρτη κατοχυρώνεται ο σεβασμός της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και στο άρθρο 8 κατοχυρώνεται το δικαίωμα στην προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 8, με τίτλο «Προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα»: *«1. Κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν. 2. Η επεξεργασία αυτών των δεδομένων πρέπει να γίνεται νομίμως, για καθορισμένους σκοπούς και με βάση τη συγκατάθεση του ενδιαφερομένου ή για άλλους θεμιτούς λόγους που προβλέπονται από το νόμο. Κάθε πρόσωπο δικαιούται να έχει πρόσβαση στα συλλεγμένα δεδομένα που το αφορούν και να επιτογγάνει τη διόρθωσή τους. 3. Ο σεβασμός των κανόνων αυτών υπόκειται στον έλεγχο ανεξάρτητης αρχής.»*²⁶.

²⁴ Βλ. Ευγενία Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Προσωπικά Δεδομένα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Θεσσαλονίκη, 2016, σελ. 210 επ. και Εγχειρίδιο σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014 - Συμβούλιο της Ευρώπης, 2014, σελ 23 επ.

²⁵ Βλ. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:12012P/TXT>

²⁶ Βλ. <https://www.lawspot.gr/nomikes-plirofories/nomothesia/hartis-thd/arthro-8-hartis-ton-themeliodon-dikaiomaton-tis-eyropaikis>

1.1.7 Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Απριλίου 2016

Ο νομοθέτης της Ευρωπαϊκής Ένωσης στην προσπάθειά του να συμβαδίσει με τις ραγδαίες τεχνολογικές εξελίξεις, αποφάσισε είκοσι χρόνια μετά την Οδηγία 95/46/ ΕΚ την αλλαγή του νομικού πλαισίου που αφορά τα προσωπικά δεδομένα. Ειδικότερα, τον Ιανουάριο του 2012 ήρθε στη δημοσιότητα η Πρόταση του Κανονισμού του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών. Η πρόταση αυτή οδήγησε στον Κανονισμό 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της Οδηγίας 95/46/ΕΚ²⁷. Ο Κανονισμός 2016/679 (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων) τέθηκε σε εφαρμογή στις 25 Μαΐου του 2018²⁸.

Αξιοπρόσεκτο είναι το γεγονός ότι το κείμενο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων έχει πλέον τη μορφή Κανονισμού, σε αντίθεση με το προηγούμενο κείμενο το οποίο είχε τη μορφή Οδηγίας. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα οι νομικές ρυθμίσεις του Κανονισμού 2016/679 να έχουν άμεση και αυτόματη εφαρμογή, η διακριτική ευχέρεια των κρατών μελών σχετικά με την συμμόρφωσή προς τις επιταγές του είναι μηδαμινή, ενώ δεν χρειάζεται οποιαδήποτε πράξη ενσωμάτωσης και μετατροπής στο εσωτερικό δίκαιο από την πλευρά των κρατών μελών, όπως με τις Οδηγίες²⁹.

Βασικός στόχος του ανωτέρω Κανονισμού είναι η ενίσχυση της προστασίας των πολιτών με την αναβάθμιση και την ισχυροποίηση των δικαιωμάτων τους. Ενόψει αυτού, αναγνωρίζει νέα δικαιώματα (π.χ. δικαίωμα στη λήθη, δικαίωμα στη φορητότητα) θετικοποιεί, αλλά και επικαιροποιεί -ανανεώνει υπάρχοντα δικαιώματα

²⁷ Βλ. Ευγενία Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Προσωπικά Δεδομένα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Θεσσαλονίκη, 2016, σελ 216 επ.

²⁸ Βλ. Ο Κανονισμός (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων), ΕΕL 119 της 4.5.2016 <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32016R0679>

²⁹ Βλ. Ευγενία Ρ. Σαχπεκίδου, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β΄ Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013, σελ. 461 επ.

για τους πολίτες και ασπάζεται νέους μηχανισμούς, αναφορικά με την προστασία των σχετικών δικαιωμάτων, μέσω της ενισχύσεως των υποχρεώσεων των υπευθύνων επεξεργασίας (π.χ. γνωστοποίηση παραβιάσεων προσωπικών δεδομένων στην Αρχή Ελέγχου και στο υποκείμενο), της θεσμοθέτησεως ενός νέου οργάνου, του υπευθύνου προστασίας δεδομένων, και της επιβολής αυστηρών κυρώσεων σε περιπτώσεις παραβιάσεων³⁰. Η ανάλυση του Κανονισμού 2016/679 ακολουθεί παρακάτω.

³⁰ Φερενίκη Παναγοπούλου-Κουτνατζή, Τα νέα δικαιώματα για τους πολίτες βάσει του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων: μια πρώτη αποτίμηση και συνταγματική αξιολόγηση, Μελέτες-Απόψεις, ΕφημΔΔ-1/2017, σελ. 81

1.2 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

1.2.1 Το Σύνταγμα

Η Ελλάδα κύρωσε την ΕΣΔΑ το 1953 ωστόσο το διδακτορικό καθεστώς του 1974 κατήγγειλε τη Σύμβαση για να κυρωθεί εκ νέου το 1974 κατόπιν ενεργειών της Μεταπολίτευσης. Αργότερα η Ελλάδα, το 1983, υπέγραψε τη Σύμβαση 108 του Συμβουλίου, αλλά την κύρωσε το 1992, αποκτώντας για πρώτη φορά η ελληνική πραγματικότητα δεσμευτικό κείμενο για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Μετέπειτα ψηφίστηκε ο πρώτος ελληνικός νόμος, ο ν. 2472/1997 για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, ως νόμος ενσωμάτωσης της Οδηγίας 95/46/ΕΚ.

Κατόπιν όλων των ανωτέρω γεγονότων, η Ζ' Αναθεωρητική Βουλή, το 2001, κατοχυρώνει ρητά στο άρθρο 9^Α του Συντάγματος ότι: *«Καθένας έχει δικαίωμα προστασίας από τη συλλογή, επεξεργασία και χρήση, ιδίως με ηλεκτρονικά μέσα, των προσωπικών του δεδομένων, όπως νόμος ορίζει. Η προστασία των προσωπικών δεδομένων διασφαλίζεται από ανεξάρτητη αρχή, που συγκροτείται και λειτουργεί, όπως νόμος ορίζει.»*³¹. Στο άρθρο αυτό κατοχυρώνεται το δικαίωμα πληροφορικής αυτοδιάθεσης, άλλως το δικαίωμα πληροφοριακού καθορισμού ή αυτοπροσδιορισμού. Επιπλέον ανατίθεται η προστασία των προσωπικών δεδομένων σε μια ανεξάρτητη αρχή, αυτό σημαίνει πως η αρχή αυτή περιβάλλεται με τις εγγυήσεις του 101^Α³². Η νέα αυτή διάταξη κατοχυρώνει το ατομικό δικαίωμα προστασίας απέναντι στη συλλογή, επεξεργασία και χρήση με συμβατικό ή ηλεκτρονικό τρόπο των προσωπικών δεδομένων³³.

Ο αναθεωρητικός νομοθέτης του 2001 προσέθεσε και το άρθρο 5^Α του Συντάγματος, σύμφωνα με το οποίο: *«1. Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων. 2. Καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Η*

³¹ Βλ. Πλατής Ειρηνικός, Προσωπικά δεδομένα-Προστασία GDPR, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2018, σελ. 29

³² Βλ. Κώστας Χ. Χρυσόγονος, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, 3^η αναθεωρημένη έκδοση, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2006, σελ. 210 και 213

³³ Βλ. Ευ. Βενιζέλος, Σύνταγμα Ελλάδας 2001, σχόλιο στο άρθρο 9^Α και Ιωάννης Δ. Ιγγλεζάκης, Ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, Η επεξεργασία ειδικών κατηγοριών προσωπικών δεδομένων και οι συνέπειές της, ανατύπωση 2004, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2004, σελ.56

διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους, τηρουμένων πάντοτε των εγγυήσεων των άρθρων 9, 9Α και 19.».

Οι δύο ανωτέρω διατάξεις δείχνουν την πρόθεση του νομοθέτη να δημιουργήσει ένα ανώτατο και επαρκές επίπεδο προστασίας όσον αφορά το νέο ψηφιακό περιβάλλον.

Η συνταγματική προστασία των προσωπικών δεδομένων βρίσκει εμμέσως έρεισμα και σε άλλα άρθρα του Συντάγματος, όπως στο άρθρο 2 παρ. 1³⁴, στο άρθρο 5 παρ. 1³⁵, στο άρθρο 9 παρ. 1³⁶ και στο άρθρο 19 παρ. 1³⁷.

1.2.2 Ο Αστικός Κώδικας

Πριν την εισαγωγή του ν. 2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στην ελληνική έννομη τάξη, η προστασία αυτή απέρρεε από το άρθρο 57 του Αστικού Κώδικα.

Σύμφωνα με το άρθρο αυτό: *«Όποιος προσβάλλεται παράνομα στην προσωπικότητά του έχει δικαίωμα να απαιτήσει να αρθεί η προσβολή και να μην επαναληφθεί στο μέλλον. Αν η προσβολή αναφέρεται στην προσωπικότητα προσώπου που έχει πεθάνει, το δικαίωμα αυτό έχουν ο σύζυγος, οι κατιόντες, οι ανιόντες, οι αδελφοί και οι κληρονόμοι του από διαθήκη. Αξίωση αποζημίωσης σύμφωνα με τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες δεν αποκλείεται.»*

³⁴ Άρθρο 2 παρ. 1 του Συντ.: *«Ο σεβασμός και η προστασία της αξίας του ανθρώπου αποτελούν την πρωταρχική υποχρέωση της Πολιτείας.»*

³⁵ Άρθρο 5 παρ. 1 του Συντ.: *«Καθένας έχει δικαίωμα να αναπτύσσει ελεύθερα την προσωπικότητά του και να συμμετέχει στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή της Χώρας, εφόσον δεν προσβάλλει τα δικαιώματα των άλλων και δεν παραβιάζει το Σύνταγμα ή τα χρηστά ήθη.»*

³⁶ Άρθρο 9 παρ. 1 του Συντ.: *« Η κατοικία του καθενός είναι άσυλο. Η ιδιωτική και οικογενειακή ζωή του ατόμου είναι απαραβίαστη. Καμία έρευνα δεν γίνεται σε κατοικία, παρά μόνο όταν και όπως ορίζει ο νόμος και πάντοτε με την παρουσία εκπροσώπων της δικαστικής εξουσίας.»*

³⁷ Άρθρο 19 παρ. 1 του Συντ.: *« Το απόρρητο των επιστολών και της ελεύθερης ανταπόκρισης ή επικοινωνίας με οποιονδήποτε άλλο τρόπο είναι απόλυτα απαραβίαστο. Νόμος ορίζει τις εγγυήσεις υπό τις οποίες η δικαστική αρχή δεν δεσμεύεται από το απόρρητο για λόγους εθνικής ασφάλειας ή για διακρίβωση ιδιαίτερα σοβαρών εγκλημάτων.»*

1.2.3 Ο Ποινικός Κώδικας

Στον Ποινικό Κώδικα υπάρχουν άρθρα τα οποία σχετίζονται με την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Ειδικότερα: α) το άρθρο 370 του Ποινικού Κώδικα, αναφέρεται στην παραβίαση του απορρήτου των επιστολών, β) το άρθρο 370Α του Ποινικού Κώδικα, αναφέρεται στην παραβίαση του απορρήτου της τηλεφωνικής επικοινωνίας και της προφορικής συνομιλίας, γ) το άρθρο 370Β του Ποινικού Κώδικα, αναφέρεται στην παραβίαση στοιχείων ή προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών, τα οποία συνιστούν κρατικά, επιστημονικά ή επαγγελματικά απόρρητα ή απόρρητα επιχείρησης του δημοσίου ή ιδιωτικού τομέα, δ) το άρθρο 370Γ του Ποινικού Κώδικα αναφέρεται στην αντιγραφή ή παράνομη χρησιμοποίηση ηλεκτρονικών υπολογιστών αλλά και στην παράνομη πρόσβαση σε στοιχεία που έχουν εισαχθεί σε υπολογιστή ή σε περιφερειακή μνήμη υπολογιστή ή μεταδίδονται με συστήματα τηλεπικοινωνιών και στ) το άρθρο 371 του Ποινικού Κώδικα αναφέρεται στην παραβίαση επαγγελματικής εχεμύθειας.

1.2.4 Ο Νόμος 2472/1997

Ο ν. 2472/1997 για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ψηφίστηκε πριν την αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001 και ουσιαστικά ενσωμάτωσε στην ελληνική έννομη τάξη την Οδηγία 95/46/ΕΚ «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών».

Ο νόμος αυτός εφαρμόζεται σε κάθε επεξεργασία δεδομένων, αυτοματοποιημένη ή μη, φυσικού προσώπου. Η επεξεργασία, γίνεται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία ο οποίος είναι εγκατεστημένος στην Ελλάδα ή χρησιμοποιεί μέσα επεξεργασίας ευρισκόμενος στην Ελλάδα. Ωστόσο, ο νόμος δεν εφαρμόζεται όταν η επεξεργασία γίνεται από φυσικό πρόσωπο για την άσκηση προσωπικών ή οικιακών δραστηριοτήτων, και από Δημόσιες

αρχές και τις εποπτευόμενες από αυτές Υπηρεσίες, σε συγκεκριμένες περιπτώσεις που προβλέπει ο νόμος³⁸.

Γενικότερα, οι διατάξεις του νόμου υπογραμμίζουν τις γενικές αρχές και τις νόμιμες προϋποθέσεις που πρέπει να τηρούνται κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 5). Περαιτέρω, ο νόμος αναφέρει τα δικαιώματα που έχει το υποκείμενο των δεδομένων (άρθρα 11-14) και τις κυρώσεις σε περιπτώσεις παραβιάσεως του ρυθμιστικού πλαισίου του νόμου (άρθρα 21-23).

Επιπλέον, ο έλεγχος εφαρμογής του νομικού πλαισίου για την προστασία προσωπικών δεδομένων ανατίθεται στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, που προβλέπει το άρθρο 15 του νόμου, ενώ το άρθρο 19 κάνει λόγο για τις αρμοδιότητες της ανωτέρω αρχής. Μία από τις αρμοδιότητες που παρέχει ο νόμος στην Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα είναι η έκδοση οδηγιών προκειμένου να επιτευχθεί η ενιαία εφαρμογή των ρυθμίσεων που αφορούν την προστασία προσωπικών δεδομένων.

1.2.5 Ο Νόμος 3471/2006

Ο Ν. 3471/2006, (ΦΕΚ 133/Α'/28.6.2006) για την «Προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και της ιδιωτικής ζωής στον τομέα των ηλεκτρονικών υπολογιστών και τροποποίηση του ν. 2472/1997», εκδόθηκε προκειμένου η Ελλάδα να προσαρμοστεί στην Κοινοτική Οδηγία 2002/58/ΕΚ.

Το άρθρο 3 παρ. 1 του ν. 3471/2006, αναφέρεται στο πεδίο εφαρμογής του, ήτοι κατά την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και τη διασφάλιση του απορρήτου των επικοινωνιών, στο πλαίσιο της παροχής διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών σε δημόσια δίκτυα ηλεκτρονικών επικοινωνιών, περιλαμβανομένων αυτών που υποστηρίζουν συσκευές συλλογής δεδομένων και ταυτοποίησης.

Ο νόμος, στο άρθρο 5, με τον τίτλο «Κανόνες επεξεργασίας», ορίζει τις προϋποθέσεις νόμιμης και επιτρεπτής επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού

³⁸ Βλ. Ευγενία Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Προσωπικά Δεδομένα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Θεσσαλονίκη, 2016, σελ. 42

χαρακτήρα, περιλαμβανομένων των δεδομένων κίνησης και θέσης, ενώ στο άρθρο 15 του ν. 3471/2006 γίνεται λόγος για τα υψηλά πρόστιμα που επιβάλλονται ως ποινικές κυρώσεις στις περιπτώσεις καταστρατήγησης των επιταγών του νόμου.

Κατά το άρθρο 3 παρ. 2, ο ν.3471/2006 ισχύει παράλληλα με τον ν. 2472/97, εισάγοντας ειδικότερες ρυθμίσεις. Η βασική νομοθεσία για την προστασία προσωπικών δεδομένων και στο περιβάλλον του διαδικτύου είναι η γενική νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, ήτοι ο ν. 2472/97, που βρίσκει εφαρμογή σε κάθε ζήτημα το οποίο δε ρυθμίζεται ειδικότερα από το νόμο 3471/2006³⁹.

1.2.6 Ο Νόμος 3917/2011

Ο ν. 3917/2011 (ΦΕΚ Α'22/21.2.2011) για τη «Διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών, χρήση συστημάτων επιτήρησης με τη λήψη ή καταγραφή ήχου ή εικόνας σε δημόσιους χώρους και συναφείς διατάξεις.», εκδόθηκε προκειμένου να ενσωματωθεί στην ελληνική έννομη τάξη η Κοινοτική Οδηγία 2006/24/EK του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 15ης Μαρτίου (για τη διατήρηση δεδομένων που παράγονται ή υποβάλλονται σε επεξεργασία σε συνάρτηση με την παροχή διαθέσιμων στο κοινό υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών ή δημόσιων δικτύων επικοινωνιών και για την τροποποίηση της Οδηγίας 2002/58/EK).

Στο άρθρο 1 παρ. 2 του ν. 3917/2011 και στο άρθρο 1 της Οδηγίας 2006/24/EK, ορίζεται το αντικείμενο και το πεδίο εφαρμογής τους στα δεδομένα κίνησης και θέσης φυσικών και νομικών προσώπων και στα συναφή δεδομένα που απαιτούνται για την αναγνώριση του συνδρομητή ή του εγγεγραμμένου χρήστη. Οι διατάξεις του νόμου δεν εφαρμόζονται στο περιεχόμενο των ηλεκτρονικών επικοινωνιών, καθώς και στις πληροφορίες, στις οποίες η πρόσβαση πραγματοποιείται με τη χρήση δικτύου ηλεκτρονικών επικοινωνιών⁴⁰.

³⁹ Βλ. Ευγενία Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Προσωπικά Δεδομένα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Θεσσαλονίκη, 2016, σελ. 404 επ.

⁴⁰ Βλ. ν. 3917/11 και Ευγενία Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου, Προσωπικά Δεδομένα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Θεσσαλονίκη, 2016, σελ. 422 επ.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο

Ο ΓΕΝΙΚΟΣ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΠΡΟΣΩΠΙΚΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ – ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΣ ΕΕ/2016/679

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ⁴¹

Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), ο οποίος τέθηκε σε εφαρμογή στις 25 Μαΐου του 2018, δεν είναι το πρώτο νομικό κείμενο το οποίο πραγματεύεται την προστασία προσωπικών δεδομένων. Αντιθέτως, η Οδηγία 95/46/ΕΚ «για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών» η οποία και ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον ν. 2472/1997, βρισκόταν σε εφαρμογή ήδη από το 1995. Παρά το γεγονός ότι επί δύο δεκαετίες περίπου ίσχυε πανευρωπαϊκά η ανωτέρω Οδηγία, η εμφάνιση στο προσκήνιο του Νέου Κανονισμού ΕΕ/2016/679 ήρθε να «ταράξει τα νερά» και να κάνει έντονα αισθητή την παρουσία του με την ευρεία δημοσιότητα την οποία έλαβε και να τονίσει αλλά κυρίως να ενισχύσει τις υποχρεώσεις που ήδη προβλέπονταν στο προηγούμενο καθεστώς.

Η θέσπιση του Νέου Κανονισμού και η κατάργηση της προηγούμενης Οδηγίας 95/46/ΕΚ, κρίθηκε αναγκαία για δύο λόγους⁴²:

Πρώτον, η ταχύτατη ανάπτυξη της τεχνολογίας, όπως το διαδίκτυο, η κινητή τηλεφωνία, η ψηφιακή εξέλιξη κ.α., κατέστησαν το ρυθμιστικό πλαίσιο της Οδηγίας απρόσφορο, αναποτελεσματικό και παρωχημένο. Η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας οδήγησε στην μεγιστοποίηση τόσο της έντασης όσο και της έκτασης της συλλογής, ανταλλαγής και επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα τόσο από ιδιωτικές επιχειρήσεις όσο και από δημόσιες αρχές. Η γεωμετρική πρόοδος της τεχνολογικής εξέλιξης κατέστησε ευάλωτα και εκτεθειμένα τα φυσικά πρόσωπα στην υπέρμετρη και κατ' επέκταση παράνομη επεξεργασία των προσωπικών τους

⁴¹ Βλ. Ο νέος Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), Εφαρμογή και προκλήσεις για τις επιχειρήσεις στην εποχή της ψηφιοποίησης, Μια πρωτοβουλία της Ομάδας Εργασίας του ΣΕΒ για τα Προσωπικά Δεδομένα, Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας, Αθήνα, 2018, σελ. 14 επ. http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/51628/meleti_sev_GDPR_final.pdf

⁴² Βλ. Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Κανονισμός 2016/679), Εισαγωγή στο νέο νομικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Interactive, Θεσσαλονίκη, 2018, σελ. 14 επ. και Αιτιολογική σκέψη αρ. 6

δεδομένων. Έτσι, ο Κανονισμός, αν και εκ των υστέρων, έρχεται να εισάγει ένα νέο πιο ενισχυμένο και επικαιροποιημένο νομικό πλαίσιο.

Δεύτερον, το νομικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων των φυσικών προσώπων περιβεβλημένο με το νομικό ένδυμα της Οδηγίας δεν κατάφερε να δημιουργήσει την απαραίτητη ομοιομορφία στα κράτη-μέλη, καθώς υπήρξαν έντονες αποκλίσεις κατά την εφαρμογή και εκτέλεση των ρυθμίσεων της Οδηγίας. Αυτό είχε ως αποτέλεσμα την δημιουργία ανασφάλειας δικαίου και πλήγμα στην εμπιστοσύνη των πολιτών, οι οποίοι αντιλαμβάνονται τον κίνδυνο της προστασίας των προσωπικών τους δεδομένων. Αυτή η ασυμμετρία στην εφαρμογή της Οδηγίας 95/46/EK από τα κράτη μέλη καθιστά προφανές ότι δεν υπήρχαν αλλά περιθώρια καθυστέρησης της θέσπισης του Νέου Κανονισμού.

Τέλος, θα πρέπει να επισημανθεί πως η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 της Οδηγίας 95/46/EK, πλέον Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, έχει εκδώσει κατευθυντήριες οδηγίες προκειμένου να διαλευκάνει και να διευκρινίσει ζητήματα που ανακύπτουν σχετικά με την εφαρμογή του Κανονισμού, προσφέροντας σημαντική βοήθεια στις επιχειρήσεις, οργανισμούς, ιδιώτες κ.α.⁴³.

2.1.1. Εδαφικό πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού

Το εδαφικό πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού προσδιορίζεται στο άρθρο 3 του Κανονισμού. Ειδικότερα, ο Κανονισμός εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο των δραστηριοτήτων εγκαταστάσεως ενός υπευθύνου επεξεργασίας ή εκτελούντος την επεξεργασία που λαμβάνει χώρα εντός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αλλά εφαρμόζεται και στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα υποκειμένων των δεδομένων που βρίσκονται στην Ένωση από υπεύθυνο

⁴³ Βλ. https://ec.europa.eu/newsroom/article29/news.cfm?item_type=1360

επεξεργασίας ή εκτελούντα την επεξεργασία που βρίσκεται εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης, εάν οι δραστηριότητες επεξεργασίας σχετίζονται με:

α) την προσφορά αγαθών ή υπηρεσιών στα εν λόγω υποκείμενα των δεδομένων στην Ένωση, ανεξαρτήτως εάν απαιτείται πληρωμή από τα υποκείμενα των δεδομένων, ή

β) την παρακολούθηση της συμπεριφοράς τους, στον βαθμό που η συμπεριφορά αυτή λαμβάνει χώρα εντός της Ένωσης.

2.1.2 Ουσιαστικό Πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού

Το ουσιαστικό πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού προσδιορίζεται στο άρθρο 2 αυτού. Συγκεκριμένα, εφαρμόζεται στην, εν όλω ή εν μέρει, αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία τέτοιων δεδομένων τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε σύστημα αρχειοθέτησης, δηλ. σε ένα διαρθρωμένο σύνολο προσωπικών δεδομένων, τα οποία είναι προσβάσιμα βάσει συγκεκριμένων κριτηρίων⁴⁴.

Ωστόσο, ο Κανονισμός στο άρθρο 2 παρ. 2 προβλέπει κάποιες εξαιρέσεις. Έτσι, ο Κανονισμός δεν εφαρμόζεται στην επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα όταν πρόκειται για δραστηριότητα η οποία δεν εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, όπως στις περιπτώσεις εθνικής ασφάλειας⁴⁵. Επίσης δεν εφαρμόζεται από τα κράτη μέλη κατά την άσκηση δραστηριοτήτων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του κεφαλαίου 2 του τίτλου V της ΣΕΕ, δηλαδή στις περιπτώσεις εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, από φυσικά πρόσωπα στο πλαίσιο αποκλειστικά προσωπικής ή οικιακής δραστηριότητας και από αρμόδιες αρχές για τους σκοπούς της πρόληψης, της διερεύνησης, της ανίχνευσης ή της δίωξης ποινικών αδικημάτων ή της εκτέλεσης ποινικών κυρώσεων, συμπεριλαμβανομένης της προστασίας και πρόληψης έναντι κινδύνων που απειλούν τη δημόσια ασφάλεια.

⁴⁴ Βλ. Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Κανονισμός 2016/679), Εισαγωγή στο νέο νομικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, 2^η Έκδοση, Έκδόσεις Interactive, Θεσσαλονίκη, 2018, σελ. 29

⁴⁵ Βλ αιτιολογική σκέψη αρ. 16

2.1.3 Βασικά στοιχεία του Κανονισμού που ενισχύουν την αποτελεσματικότητα του

Ο Νέος Κανονισμός Προστασίας των Προσωπικών δεδομένων έχει κάποια κύρια-γενικά χαρακτηριστικά τα οποία τον βοηθούν ώστε να αποκτήσει πιο ενισχυμένο ρόλο στο πεδίο της επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων. Αρχικά, πλέον έχουμε ένα νομικό κείμενο με τη μορφή κανονισμού πράγμα που σημαίνει ότι έχει άμεση εφαρμογή. Επίσης, έχει γενική εφαρμογή, καθώς στις επιταγές του οφείλουν να συμμορφωθούν τόσο οι επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα όσο και αυτές του δημοσίου τομέα. Εμφανίζει μερικά χαρακτηριστικά Οδηγίας, καθώς εξουσιοδοτεί ή αφήνει στην διακριτική ευχέρεια των κρατών-μελών ορισμένα σημεία του για περαιτέρω εξειδίκευση⁴⁶⁴⁷.

Ειδικότερα, ο Κανονισμός αποτελείται από 99 άρθρα, τα οποία έχουν δημιουργήσει ένα οπλοστάσιο, βελτιώνοντας την αποτελεσματικότητα του σε σχέση με την προϊσχύουσα Οδηγία. Μέσα σ' αυτό το οπλοστάσιο περιλαμβάνονται διατάξεις που θέτουν αυστηρά χρονικά όρια αποθήκευσης των προσωπικών δεδομένων⁴⁸, που επεκτείνουν το εδαφικό πεδίο εφαρμογής⁴⁹, που επιβάλλουν βαρύτερες κυρώσεις⁵⁰ κ.α. Πλέον, δίνεται έμφαση στην πρόληψη αντί για την καταστολή, όπως με την λήψη τεχνικών και οργανωτικών μέτρων για την διασφάλιση ενός κατάλληλου επιπέδου ασφαλείας έναντι των κινδύνων⁵¹, ενώ κατοχυρώνεται θεσμικά μία πολύ σημαντική καινοτομία, αυτή της εκτίμησης του αντίκτυπου σχετικά με την προστασία δεδομένων⁵². Το υποκείμενο των δεδομένων διαθέτει ισχυρό ρόλο, καθώς

⁴⁶ Βλ. άρθρο 6 παρ. 2 και 4, άρθρο 9 παρ. 2 περ. α', β', ζ', άρθρο 14 παρ. 5 περ. γ και δ, άρθρο 17 παρ. 3 περ. β κ.α. και βλ. για αναλυτική αναφορά Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Κανονισμός 2016/679), Εισαγωγή στο νέο νομικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, 2^η Έκδοση, Έκδόσεις Interactive, Θεσσαλονίκη, 2018, σελ. 17 επ.

⁴⁷ Βλ. Ο νέος Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), Εφαρμογή και προκλήσεις για τις επιχειρήσεις στην εποχή της ψηφιοποίησης, Μια πρωτοβουλία της Ομάδας Εργασίας του ΣΕΒ για τα Προσωπικά Δεδομένα, Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας, Αθήνα, 2018, σελ.14

⁴⁸ Βλ. άρθρο 5 παρ. 1 περ. ε

⁴⁹ Βλ. άρθρο 3 παρ. 2 και 3

⁵⁰ Βλ. άρθρο 83 παρ. 4,5 και 6

⁵¹ Βλ. άρθρο 32 παρ. 1

⁵² Βλ. άρθρο 35 παρ. 1,3 και 7

ενδυναμώνονται και εμπλουτίζονται τα δικαιώματα του⁵³ από τον Κανονισμό, ενάντια στην επεξεργασία των προσωπικών του δεδομένων. Ακόμη, οι υποχρεώσεις⁵⁴ αυτών που επεξεργάζονται τα προσωπικά δεδομένα ενισχύονται αισθητά, οι παραβάτες έρχονται αντιμέτωποι με υψηλά πρόστιμα⁵⁵, ενώ κατοχυρώνεται το δικαίωμα αποζημιώσεως για κάθε πρόσωπο που υπέστη υλική ή μη υλική ζημία από την παραβίαση του Κανονισμού⁵⁶. Τέλος, θεσμοθετείται μια ανεξάρτητη εποπτική αρχή⁵⁷, της οποίας οι αρμοδιότητες, τα χαρακτηριστικά και οι εγγυήσεις περιγράφονται αναλυτικά⁵⁸.

Με βάση τα παραπάνω στοιχεία ο Κανονισμός έχει καταφέρει να δημιουργήσει ένα πέπλο προστασίας υπέρ των υποκειμένων των δεδομένων και το μόνο που απομένει είναι να δούμε στην πράξη την αποτελεσματικότητα των διατάξεών του.

⁵³ Βλ. άρθρο 12 παρ. 1,2 εδ.α', 3 εδ. α', 4 και άρθρο 15 παρ. 1 και 3 εδ.α', άρθρο 16 εδ. α', άρθρο 17 παρ. 1, άρθρο 20 παρ. 1, άρθρο 77 παρ. 1, άρθρο 79 παρ. 1 κ.α

⁵⁴ Βλ. άρθρο 30, άρθρο 37 κ.α.

⁵⁵ Βλ. άρθρο 83 παρ. 4,5,6

⁵⁶ Βλ. άρθρο 82

⁵⁷ Βλ. άρθρα 51-59

⁵⁸ Βλ. Φερενίκη Παναγοπούλου – Κουτνατζή, Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, Εισαγωγή Γιώργου Δελλή, Αν. Καθηγητή Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017, σελ. 8

2.2 ΠΡΟΣΩΠΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ

2.2.1 Εννοιολογικός Προσδιορισμός

Καθοριστική σημασία για την εφαρμογή του Νέου Κανονισμού Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων είναι έννοια που αποδίδεται στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Κατά τον Κανονισμό, δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα θεωρείται κάθε πληροφορία που αφορά ταυτοποιημένο ή ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο («υποκείμενο των δεδομένων»). Το ταυτοποιήσιμο φυσικό πρόσωπο είναι εκείνο του οποίου η ταυτότητα μπορεί να εξακριβωθεί, άμεσα ή έμμεσα, ιδίως μέσω αναφοράς σε αναγνωριστικό στοιχείο ταυτότητας(π.χ. όνομα και αριθμό ταυτότητας, δεδομένα θέσης, διεύθυνση IP, αναγνωριστικά συσκευών, φωτογραφίες, βίντεο, στοιχεία σωματικής, γενετικής, ψυχολογικής, οικονομικής, πολιτιστικής ή κοινωνικής ταυτότητας κ.λπ.)⁵⁹.

Ακόμη, οι συνδυασμοί διαφορετικών δεδομένων και πληροφοριών, εάν μπορούν να οδηγήσουν στην ταυτοποίηση ενός συγκεκριμένου ατόμου, αποτελούν προσωπικά δεδομένα⁶⁰.

Κατόπιν, αυτών θα λέγαμε ότι δεδομένο προσωπικού χαρακτήρα είναι οτιδήποτε θα μπορούσε να χαρακτηρίσει ένα φυσικό πρόσωπο, είτε βάσει αντικειμενικών στοιχείων (χρώμα μαλλιών, ανάστημα κ.α.) , είτε βάσει υποκειμενικών στοιχείων (απόψεις, δηλώσεις κ.α.)⁶¹.

Επίσης, σύμφωνα με την προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που έχουν καταστεί ανώνυμα, έχουν κρυπτογραφηθεί ή για τα οποία έχουν χρησιμοποιηθεί ψευδώνυμα, αλλά τα οποία μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την επαναταυτοποίηση ενός ατόμου, παραμένουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος Κανονισμού. Απ' την άλλη, τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που έχουν καταστεί ανώνυμα με τέτοιον τρόπο ώστε το άτομο να μην είναι ή να μην είναι πια ταυτοποιήσιμο δεν θεωρούνται πλέον

⁵⁹ Βλ. Άρθρο 4 του Κανονισμού

⁶⁰ Βλ. Προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης <https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/what-personal-data-el>

⁶¹ Βλ. Πλατής Ειρηνικός, Προσωπικά δεδομένα-Προστασία GDPR, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2018, σελ.

δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Για να είναι πραγματικά ανώνυμα τα δεδομένα, η ανωνυμοποίηση πρέπει να είναι μη αντιστρέψιμη⁶².

Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων εφαρμόζεται στα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ανεξάρτητα από την τεχνολογία που χρησιμοποιείται για την επεξεργασία τους. Δεν έχει σημασία εάν πρόκειται για αυτοματοποιημένη ή χειροκίνητη επεξεργασία, υπό την προϋπόθεση ότι τα δεδομένα οργανώνονται βάσει προκαθορισμένων κριτηρίων (π.χ. αλφαβητική σειρά). Επίσης, αδιάφορος είναι και ο τρόπος αποθήκευσης των δεδομένων (σε σύστημα τεχνολογίας πληροφοριών, μέσω βίντεο επιτήρησης ή σε έντυπη μορφή). Όλες αυτές οι περιπτώσεις καλύπτονται από το πέπλο προστασίας του Κανονισμού⁶³.

Στο άρθρο 9 του Κανονισμού, γίνεται λόγος σε μία ειδική κατηγορία προσωπικών δεδομένων, τα ευαίσθητα δεδομένα. Σ' αυτά περιλαμβάνονται η φυλετική ή εθνοτική καταγωγή, τα πολιτικά φρονήματα, οι θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, η συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, τα γενετικά δεδομένα, τα βιομετρικά δεδομένα, τα δεδομένα που αφορούν την υγεία ή τα δεδομένα που αφορούν τη σεξουαλική ζωή φυσικού προσώπου ή τον γενετήσιο προσανατολισμό. Συνέπεια της κατατάξεως των ανωτέρω στην ειδική αυτή κατηγορία είναι η ενεργοποίηση του άρθρου 35 παρ. 3 στοιχ. β του Κανονισμού, με αποτέλεσμα για την επεξεργασία των δεδομένων αυτών να απαιτείται προηγούμενη εκτίμηση αντικτύπου, καθώς εντάσσονται στις πράξεις επεξεργασίας που ενέχουν συγκεκριμένους κινδύνους για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των προσώπων.

Στο κείμενο του Κανονισμού δίνεται ο ορισμός μερικών κατηγοριών των ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων, όπως τα «**γενετικά δεδομένα**»⁶⁴ (δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που αφορούν τα γενετικά χαρακτηριστικά φυσικού προσώπου που κληρονομήθηκαν ή αποκτήθηκαν, όπως προκύπτουν, ιδίως, από ανάλυση βιολογικού δείγματος του εν λόγω φυσικού προσώπου και τα οποία παρέχουν μοναδικές πληροφορίες σχετικά με την φυσιολογία ή την υγεία του εν λόγω φυσικού προσώπου, π.χ. DNA, RNA⁶⁵), τα «**βιομετρικά δεδομένα**»⁶⁶ (δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία προκύπτουν από ειδική τεχνική επεξεργασία συνδεδεμένη με

⁶² Βλ. Προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης. <https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/what-personal-data-el>

⁶³ Βλ. Προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Ένωσης <https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/what-personal-data-el>

⁶⁴ Βλ. Άρθρο 4 αριθμ. 13 του Κανονισμού

⁶⁵ Βλ. Αιτιολογική σκέψη 34 του Κανονισμού

⁶⁶ Βλ. Άρθρο 4 αριθμ. 14 του Κανονισμού

φυσικά, βιολογικά ή συμπεριφορικά χαρακτηριστικά φυσικού προσώπου και τα οποία επιτρέπουν ή επιβεβαιώνουν την αδιαμφισβήτητη ταυτοποίηση του εν λόγω φυσικού προσώπου, όπως εικόνες προσώπου ή δακτυλοσκοπικά δεδομένα) και τα «**δεδομένα που αφορούν την υγεία**»⁶⁷(δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία σχετίζονται με τη σωματική ή ψυχική υγεία ενός φυσικού προσώπου, περιλαμβανομένης της παροχής υπηρεσιών υγειονομικής φροντίδας, και τα οποία αποκαλύπτουν πληροφορίες σχετικά με την κατάσταση της υγείας του).

Η προστασία των προσωπικών δεδομένων αφορά μόνο τα φυσικά πρόσωπα, εν ζωή, ανεξάρτητα από την ιθαγένεια ή τον τόπο διαμονής τους⁶⁸. Συνεπώς, τα νομικά πρόσωπα εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του Κανονισμού.

2.2.2 Βασικές Αρχές του Κανονισμού που διέπουν την προστασία των Προσωπικών Δεδομένων

Κάθε πράξη ή σειρά πράξεων που πραγματοποιείται με ή χωρίς τη χρήση αυτοματοποιημένων μέσων, σε δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα ή σε σύνολα δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως η συλλογή, η καταχώριση, η οργάνωση, η διάρθρωση, η αποθήκευση, η προσαρμογή ή η μεταβολή, η ανάκτηση, η αναζήτηση πληροφοριών, η χρήση, η κοινολόγηση με διαβίβαση, η διάδοση ή κάθε άλλη μορφή διάθεσης, η συσχέτιση ή ο συνδυασμός, ο περιορισμός, η διαγραφή ή η καταστροφή, αποτελεί μορφή επεξεργασίας δεδομένων, σύμφωνα με τον Κανονισμό⁶⁹.

Η επεξεργασία των δεδομένων μπορεί να γίνει είτε με «παραδοσιακό», είτε με ψηφιακό τρόπο. Η ραγδαία τεχνολογική εξέλιξη πλέον επιτρέπει την επεξεργασία τεράστιου όγκου δεδομένων με ταχείς ρυθμούς και σε μεγάλη έκταση. Οι επιχειρήσεις σήμερα επεξεργάζονται καθημερινά άπειρα δεδομένα, ο Κανονισμός προκειμένου να εμποδίσει την ανεξέλεγκτη επεξεργασία, επιβάλλει την συμμόρφωση με ορισμένες αρχές και προϋποθέσεις με σκοπό τη νόμιμη και δίκαιη επεξεργασία.

Στο άρθρο 5 του Κανονισμού προβλέπεται **η αρχή της νομιμότητας, της διαφάνειας και της αντικειμενικότητας** και συγκεκριμενοποιείται με τις ρυθμίσεις του άρθρου 6 του Κανονισμού. Ειδικότερα, τα δεδομένα μπορούν να τυγχάνουν

⁶⁷ Βλ. Άρθρο 4 αριθμ. 15 του Κανονισμού

⁶⁸ Βλ. Αιτιολογική σκέψη 14 του Κανονισμού

⁶⁹ Βλ. Άρθρο 4 αριθμ. 2

επεξεργασίας μόνο εφόσον συντρέχει νόμιμος λόγος και μόνο εφόσον η επεξεργασία διεξάγεται κατά τρόπο σύννομο, θεμιτό και διαφανή σε σχέση με τα υποκείμενα των δεδομένων.

Η διασφάλιση της αρχής της νομιμότητας προϋποθέτει συμμόρφωση στις ρυθμίσεις του εφαρμοστέου δικαίου και φυσικά στις διατάξεις του Κανονισμού. Έτσι, ο Κανονισμός προβλέπει νομικές βάσεις, για την επεξεργασία των δεδομένων, από τις οποίες είναι αναγκαία η συνδρομή τουλάχιστον μίας για να διασφαλίζεται η νομιμότητα της επεξεργασίας. Στις περιπτώσεις που ο υπεύθυνος επεξεργασίας δεν είναι σε θέση να αποδείξει ότι η επεξεργασία στηρίζεται σε μία νομική βάση τότε αυτή δεν πρέπει να επιχειρείται.

Όσον αφορά την νομιμότητα της επεξεργασίας των απλών δεδομένων, αυτή θεμελιώνεται στις νομικές βάσεις του άρθρου 6 παρ. 1 του Κανονισμού:

1. Συγκατάθεση. Το υποκείμενο των δεδομένων πρέπει να συναινέσει στην επεξεργασία των δεδομένων του, για συγκεκριμένους σκοπούς και πριν από την έναρξη της. Η έννοια της συγκατάθεσης έχει κεντρική σημασία για τον Κανονισμό διότι αποτελεί την σημαντικότερη νομική βάση νόμιμης επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Βέβαια, η συγκατάθεση πρέπει να πληροί και κάποιες προϋποθέσεις προκειμένου να είναι έγκυρη: Αρχικά, απαιτείται να είναι «ελεύθερη», αυτό σημαίνει πως το υποκείμενο των δεδομένων είναι ελεύθερο να επιλέξει αν θα χορηγήσει την συγκατάθεσή του ή όχι ή αν θα την αποσύρει χωρίς δυσμενείς επιπτώσεις. Σε κάθε περίπτωση δεν είναι ελεύθερη η συγκατάθεση όταν αυτή παρέχεται εξαναγκαστικά. Επιπλέον, το υποκείμενο των δεδομένων παρέχει την έγκυρη συγκατάθεσή του μόνο «εν πλήρη επιγνώσει» της κατάστασης. Το υποκείμενο των δεδομένων πρέπει προηγουμένως να έχει ενημερωθεί για όλα όσα αφορούν την επεξεργασία, με ακριβή και κατανοητό τρόπο. Οι πληροφορίες που πρέπει να παρέχονται αφορούν την ταυτότητα του υποκειμένου εργασίας, τον σκοπό των πράξεων επεξεργασίας, το είδος των δεδομένων που θα συλλεχθούν, το δικαίωμα απόσυρσης της συγκατάθεσης, τις πληροφορίες σχετικά με τη χρήση των δεδομένων για αυτοματοποιημένη λήψη αποφάσεων σύμφωνα με το άρθρο 22 παράγραφος 2 στοιχείο γ', όπου συντρέχει περίπτωση και τις πληροφορίες σχετικά με τους ενδεχόμενους κινδύνους των διαβιβάσεων δεδομένων λόγω της απουσίας απόφασης επάρκειας και κατάλληλων

εγγυήσεων, όπως προβλέπεται στο άρθρο 46.⁷⁰ Ακόμη, η εγκυρότητα της συγκατάθεσης προϋποθέτει ότι αυτή είναι συγκεκριμένη, δηλαδή έχει δοθεί για τον συγκεκριμένο σκοπό επεξεργασίας. Τέλος, η συγκατάθεση που θα δοθεί δεν πρέπει να αφήνει περιθώρια αμφιβολίας, πρέπει να παρέχεται με δήλωση ή με σαφή θετική ενέργεια⁷¹.

2. Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκτέλεση σύμβασης ή για να ληφθούν μέτρα πριν από τη σύναψη της σύμβασης κατ' αίτηση του υποκειμένου. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να βασιστεί σ' αυτή την νομική βάση για την επεξεργασία εφόσον είναι αναγκαία στο πλαίσιο μιας σύμβασης ή αυτή κρίνεται απαραίτητη στο προσυμβατικό στάδιο για την κατάρτιση της σύμβασης με το υποκείμενο των δεδομένων.

3. Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη συμμόρφωση με έννομη υποχρέωση που υπέχει ο υπεύθυνος επεξεργασίας βάσει του ενωσιακού ή εθνικού δικαίου.

4. Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη διαφύλαξη ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου φυσικού προσώπου. Ο υπεύθυνος στηρίζεται σ' αυτή την νομική βάση σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης, όπως όταν κινδυνεύει η ζωή ενός ανθρώπου.

5. Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκπλήρωση καθήκοντος προς το δημόσιο συμφέρον ή κατά την άσκηση δημόσιας εξουσίας που έχει ανατεθεί στον υπεύθυνο επεξεργασίας.

6. Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τους σκοπούς των έννομων συμφερόντων που επιδιώκει ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή τρίτος, εκτός εάν έναντι των συμφερόντων αυτών υπερισχύει το συμφέρον ή τα θεμελιώδη δικαιώματα και οι ελευθερίες του υποκειμένου των δεδομένων που επιβάλλουν την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, ιδίως εάν το υποκείμενο των δεδομένων είναι παιδί.

Όσον αφορά την νομιμότητα της επεξεργασίας των ευαίσθητων δεδομένων⁷² απαιτείται η συμμόρφωση σε αυστηρότερες προϋποθέσεις και τίθενται πιο ενισχυμένες

⁷⁰ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την συγκατάθεση βάσει του Κανονισμού 2016/679, αναθ. 10.4.2018, WP259, Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29, σελ. 16, ανάκτηση από εδώ https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=623051

⁷¹ Βλ. Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Κανονισμός 2016/679), Εισαγωγή στο νέο νομικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Interactive, Θεσσαλονίκη, 2018, σελ.69 επ. και Πλατής Ειρηνικός, Προσωπικά δεδομένα- Προστασία GDPR, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2018, σελ. 40 επ.

⁷² Βλ. άρθρο 9 παρ. 1 του Κανονισμού

εγγυήσεις για την προστασία τους. Σκοπός είναι να προστατευθούν θεμελιώδη ανθρώπινα δικαιώματα από την καταχρηστική επεξεργασία τους. Έτσι η επεξεργασία στηρίζεται στις πιο αυστηρές νομικές βάσεις του άρθρου 9 παρ. 2 του Κανονισμού.

1. Ρητή συγκατάθεση. Το υποκείμενο των δεδομένων πρέπει να παράσχει ρητή συγκατάθεση για την επεξεργασία αυτών των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα για έναν ή περισσότερους συγκεκριμένους σκοπούς, εκτός εάν η επεξεργασία απαγορεύεται με διάταξη του δικαίου της Ένωσης ή κράτους μέλους.

2. Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την εκτέλεση των υποχρεώσεων και την άσκηση συγκεκριμένων δικαιωμάτων του υπευθύνου επεξεργασίας ή του υποκειμένου των δεδομένων στον τομέα του εργατικού δικαίου και του δικαίου κοινωνικής ασφάλισης και κοινωνικής προστασίας, εφόσον επιτρέπεται από το δίκαιο της Ένωσης ή κράτους μέλους ή από συλλογική συμφωνία σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο.

3. Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την προστασία των ζωτικών συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων ή άλλου φυσικού προσώπου, εάν το υποκείμενο των δεδομένων είναι σωματικά ή νομικά ανίκανο να συγκατατεθεί και η επεξεργασία δεν προσκρούει στην υποθετική του βούληση.

4. Η επεξεργασία διενεργείται, με κατάλληλες εγγυήσεις, στο πλαίσιο των νόμιμων δραστηριοτήτων μη κερδοσκοπικού φορέα με πολιτικό, φιλοσοφικό, θρησκευτικό ή συνδικαλιστικό στόχο και υπό την προϋπόθεση ότι η επεξεργασία αφορά αποκλειστικά τα μέλη του ή πρόσωπα τα οποία έχουν τακτική επικοινωνία μαζί του και ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν κοινοποιούνται χωρίς τη συγκατάθεση των υποκειμένων των δεδομένων.

5. Η επεξεργασία αφορά δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα οποία έχουν προδήλως δημοσιοποιηθεί από το υποκείμενο των δεδομένων.

6. Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για τη δικαστική και εξωδικαστική θεμελίωση, άσκηση ή υποστήριξη νομικών αξιώσεων κατόπιν στάθμισης συμφερόντων του υπεύθυνου επεξεργασίας και του υποκειμένου δεδομένων.

7. Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για λόγους ουσιαστικού δημόσιου συμφέροντος, βάσει του δικαίου της Ένωσης ή κράτους μέλους, τηρώντας πάντα την αρχή της αναλογικότητας και τον επιδιωκόμενο σκοπό.

8. Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για σκοπούς υγειονομικής περίθαλψης (προληπτικής ή επαγγελματικής ιατρικής, εκτίμησης της ικανότητας προς εργασία του εργαζομένου, ιατρικής διάγνωσης κ.α.) και λαμβάνει χώρα σύμφωνα με όσα ορίζονται στο ευρωπαϊκή ή εθνικό δίκαιο ή σε σύμβαση με επαγγελματία στον τομέα υγείας.

9. Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για την προάσπιση της δημόσιας υγείας.

10. Η επεξεργασία είναι απαραίτητη για σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον, για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς και εφόσον λαμβάνονται τα κατάλληλα και συγκεκριμένα μέτρα για τη διασφάλιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και των συμφερόντων του υποκειμένου των δεδομένων.

Η αρχή της διαφάνειας⁷³ δεν ορίζεται στον Κανονισμό, ωστόσο η αιτιολογική σκέψη 39 του Κανονισμού παρέχει μερικές πληροφορίες σχετικά με αυτήν στο πλαίσιο της επεξεργασίας δεδομένων. Σύμφωνα με την αρχή αυτή οι πληροφορίες που παρέχονται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας στο υποκείμενο των δεδομένων πρέπει να είναι συνοπτικές, διαφανείς, κατανοητές και εύκολα προσβάσιμες.

Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας θα πρέπει να παρουσιάζουν τις πληροφορίες αποτελεσματικά και συνοπτικά ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία κούρασης. Επίσης σημαντικό κρίνεται να κατανοούνται από έναν μέσο αριθμό του κοινού στο οποίο απευθύνονται. Η κατανόηση συνδέεται στενά με την σαφή και απλή διατύπωση.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να ενημερώνει για τον σκοπό και τον βαθμό της επεξεργασίας των δεδομένων του υποκειμένου ώστε να προσδιορίζεται εκ των προτέρων το πεδίο εφαρμογής της επεξεργασίας και οι συνέπειες που αυτή συνεπάγεται. Δεν θα πρέπει το υποκείμενο των δεδομένων να εκπλήσσεται σε μεταγενέστερο στάδιο όσον αφορά τους τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιούνται τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα του.

Οι πληροφορίες πρέπει να είναι «εύκολα προσβάσιμες», αυτό σημαίνει ότι το υποκείμενο των δεδομένων δεν θα πρέπει να αναζητάει τις πληροφορίες. Θα πρέπει να καθίσταται αμέσως εμφανές στο υποκείμενο των δεδομένων πού και πώς είναι δυνατή η πρόσβαση σε αυτές τις πληροφορίες.

Τέλος, όταν ένας υπεύθυνος επεξεργασίας στοχεύει σε παιδιά ή γνωρίζει ότι τα αγαθά ή οι υπηρεσίες του χρησιμοποιούνται ιδίως από παιδιά θα πρέπει να διασφαλίζει ότι το λεξιλόγιο, ο τόνος και το ύφος της γλώσσας που χρησιμοποιείται είναι κατάλληλα για παιδιά και έχουν απήχηση σε αυτά.

⁷³ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη διαφάνεια βάσει του κανονισμού 2016/679, Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29, αναθ 11.4.2018, 17/EN/WP260rev.01, ανάκτηση από https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=622227

Θεμελιώδης αρχή του Κανονισμού αποτελεί και η **αρχή του σκοπού**. Η εν λόγω αρχή επιβάλλει στον υπεύθυνο επεξεργασίας να επεξεργάζεται μόνο τα απαραίτητα δεδομένα για την επίτευξη των προκαθορισμένων και νόμιμων σκοπών και σε καμία περίπτωση περισσότερα απ' όσα χρειάζονται για την εκπλήρωσή τους. Μόνο εφόσον η επεξεργασία είναι συμβατή με τους αρχικούς σκοπούς της συλλογής, δίνεται δυνατότητα στον υπεύθυνο επεξεργασίας να εκφεύγει. Αν όμως λάβει χώρα περαιτέρω επεξεργασία των δεδομένων εκ μέρους του υπεύθυνου επεξεργασίας για οποιοδήποτε λόγο, τότε αυτός θα πρέπει αμελλητί να ενημερώσει το υποκείμενο των δεδομένων και να θεμελιώσει την επεξεργασία σε μία από τις νομικές βάσεις που αναφέρει ο Κανονισμός προκειμένου αυτή να καταστεί σύννομη⁷⁴.

Ακόμη, η περαιτέρω επεξεργασία για σκοπούς αρχειοθέτησης που εξυπηρετούν το δημόσιο συμφέρον ή για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας, ή στατιστικούς σκοπούς υπό τον όρο ότι οι χρησιμοποιούμενες μέθοδοι αποκλείουν την ταυτοποίηση των υποκειμένων των δεδομένων και παρέχουν τις κατάλληλες εγγυήσεις για την προστασία των δεδομένων τους, είναι επιτρεπτή⁷⁵.

Μία σημαντική αρχή που συμβάλλει στην προστασία των προσωπικών δεδομένων, είναι η **αρχή της ελαχιστοποίησης των δεδομένων**. Η αρχή αυτή κινείται μεταξύ της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας και επιβάλλει τα δεδομένα που τηρούνται να είναι κατάλληλα, συναφή και περιορισμένα στα απολύτως απαραίτητα με τους σκοπούς της επεξεργασίας⁷⁶. Αφορά τόσο την έκταση όσο και τον όγκο των δεδομένων που θα επεξεργαστούν. Ο Κανονισμός, επιβάλλοντας τη λήψη κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων ήδη από τον σχεδιασμό αλλά και κατά το στάδιο της επεξεργασίας των δεδομένων ουσιαστικά υποχρεώνει στην έμμεση συμμόρφωση με την ανωτέρω αρχή⁷⁷.

Η αρχή της ακρίβειας, υπογραμμίζει και επιβάλλει την υποχρέωση να συλλέγονται, να τηρούνται και να επεξεργάζονται ακριβή δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα. Κατά συνέπεια, ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να αξιολογεί την

⁷⁴ Βλ. Πλατής Ειρηνικός, Προσωπικά δεδομένα-Προστασία GDPR, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2018, σελ. 47 επ.

⁷⁵ Βλ. Ο νέος Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), Εφαρμογή και προκλήσεις για τις επιχειρήσεις στην εποχή της ψηφιοποίησης, Μια πρωτοβουλία της Ομάδας Εργασίας του ΣΕΒ για τα Προσωπικά Δεδομένα, Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας, Αθήνα, 2018, σελ. 35, ανάκτηση από http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/51628/meleti_sev_GDPR_final.pdf

⁷⁶ Βλ. Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Κανονισμός 2016/679), Εισαγωγή στο νέο νομικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Interactive, Θεσσαλονίκη, 2018, σελ. 65

⁷⁷ Βλ. Πλατής Ειρηνικός, Προσωπικά δεδομένα-Προστασία GDPR, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2018, σελ. 48 επ.

αξιοπιστία της πηγής των δεδομένων και να μεριμνεί για την επικαιροποίησή τους. Στις περιπτώσεις που προκύπτει η ανακρίβεια των δεδομένων πρέπει να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για την διόρθωση ή τη διαγραφή τους. Επομένως, τα δικαιώματα της διόρθωσης και της διαγραφής που προβλέπονται στον Κανονισμό⁷⁸ βρίσκονται σε άμεση συνάφεια με την αρχή της ακρίβειας και σε κάθε περίπτωση πρέπει να ικανοποιούνται από τον υπεύθυνο επεξεργασίας μετά από αίτηση του υποκειμένου των δεδομένων⁷⁹.

Στον Κανονισμό θεμελιώνεται και η **αρχή του περιορισμού της περιόδου αποθήκευσης**. Σύμφωνα με την αρχή αυτή, τα προσωπικά δεδομένα δεν πρέπει να τηρούνται επ' αόριστον, αλλά μόνο για το χρονικό διάστημα που απαιτείται για την εκτέλεση του σκοπού για τον οποίο έχουν συλλεχθεί. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας προκειμένου να διασφαλιστεί ότι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα δεν διατηρούνται περισσότερο από όσο είναι αναγκαίο, θα πρέπει να ορίζει προθεσμίες για τη διαγραφή τους ή για την περιοδική επανεξέτασή τους⁸⁰. Στις περιπτώσεις που τα δεδομένα αυτά εξυπηρετούν περισσότερους από έναν σκοπούς δεν χρειάζεται να διαγραφούν, αν εξακολουθούν να τους υπηρετούν. Εξαίρεση προβλέπεται στις περιπτώσεις επεξεργασίας που αφορά σκοπούς αρχειοθέτησης προς το δημόσιο συμφέρον ή σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή στατιστικούς σκοπούς και λαμβάνονται τα κατάλληλα οργανωτικά μέτρα για τη διασφάλιση των δικαιωμάτων και ελευθεριών του υποκειμένου των δεδομένων⁸¹.

Η αρχή της ακεραιότητας και της εμπιστευτικότητας κατοχυρώνεται στον Κανονισμό⁸², υποχρεώνοντας, τα προσωπικά δεδομένα που υπόκεινται σε επεξεργασία να διατηρούνται ασφαλή και να προστατεύονται από περιπτώσεις μη εξουσιοδοτημένης ή παράνομης επεξεργασίας ή από περιπτώσεις τυχαίας φθοράς, απώλειας ή καταστροφής με την χρησιμοποίηση κατάλληλων τεχνικών ή οργανωτικών μέτρων⁸³.

⁷⁸ Βλ. άρθρα 16 και 17 του Κανονισμού

⁷⁹ Βλ. Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Κανονισμός 2016/679), Εισαγωγή στο νέο νομικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Interactive, Θεσσαλονίκη, 2018, σελ. 66

⁸⁰ Βλ. αιτιολογική σκέψη 39 του Κανονισμού

⁸¹ Βλ. Ο νέος Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), Εφαρμογή και προκλήσεις για τις επιχειρήσεις στην εποχή της ψηφιοποίησης, Μια πρωτοβουλία της Ομάδας Εργασίας του ΣΕΒ για τα Προσωπικά Δεδομένα, Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας, Αθήνα, 2018, σελ. 36, ανάκτηση από http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/51628/meleti_sev_GDPR_final.pdf

⁸² Βλ. αιτιολογική σκέψη 39 του Κανονισμού

⁸³ Βλ. Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Κανονισμός 2016/679), Εισαγωγή στο νέο νομικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Interactive, Θεσσαλονίκη, 2018, σελ. 66

Τέλος, η παράγραφος 2 του άρθρου 5 του Κανονισμού αναφέρεται στην **αρχή της λογοδοσίας**, η οποία συγκεκριμενοποιείται στο άρθρο 24 του Κανονισμού. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας φέρει την ευθύνη της απόδειξης της τήρησης των ανωτέρω αρχών και υποχρεώσεων που θέτει ο Κανονισμός. Ουσιαστικά, ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να λαμβάνει τα κατάλληλα μέτρα για την συμμόρφωση με τους κανόνες που αφορούν την προστασία των προσωπικών δεδομένων στο πλαίσιο της επεξεργασίας και να μπορεί να αποδείξει κατόπιν αιτήματος την συμμόρφωση με τις επιταγές του Κανονισμού⁸⁴.

⁸⁴ Βλ. Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Κανονισμός 2016/679), Εισαγωγή στο νέο νομικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Interactive, Θεσσαλονίκη, 2018, σελ. 67

2.3 ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΥΠΟΚΕΙΜΕΝΟΥ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

Ο νέος Γενικός Κανονισμός Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων αναφέρει στο προοίμιό του⁸⁵: *«Η αποτελεσματική προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα σε ολόκληρη την Ένωση απαιτεί την ενίσχυση και τον λεπτομερή καθορισμό των δικαιωμάτων των υποκειμένων των δεδομένων, καθώς και των υποχρεώσεων όσων επεξεργάζονται και καθορίζουν την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, καθώς και των αντίστοιχων εξουσιών παρακολούθησης και διασφάλισης της συμμόρφωσης προς τους κανόνες προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των αντίστοιχων κυρώσεων για τις παραβιάσεις στα κράτη μέλη.»*

2.3.1 Δικαίωμα Ενημέρωσης⁸⁶

Ένα από τα βασικά δικαιώματα είναι αυτό της ενημέρωσης για το οποίο γίνεται λόγος στα άρθρα 13 και 14 του Κανονισμού. Όσον αφορά το άρθρο 13, γίνεται αναφορά στην περίπτωση συλλογής δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα από το ίδιο το υποκείμενο των δεδομένων και όσον αφορά το άρθρο 14, γίνεται λόγος στην περίπτωση συλλογής δεδομένων από τρίτο και όχι από το υποκείμενο των δεδομένων.

Όταν η πηγή δεδομένων τυγχάνει να είναι το ίδιο το υποκείμενο, η ενημέρωση του για την επεξεργασία των στοιχείων του, λαμβάνει χώρα τη στιγμή της λήψης των δεδομένων και πριν από της επεξεργασία τους.

Όταν η πηγή των δεδομένων δεν είναι το ίδιο το υποκείμενο των δεδομένων, η ενημέρωσή του πρέπει να λαμβάνει χώρα εντός ενός μήνα από την συλλογή, κατά την πρώτη επικοινωνία με το υποκείμενο των δεδομένων στις περιπτώσεις που αυτά συλλέχθηκαν για την επικοινωνία μαζί του, όταν γνωστοποιούνται για πρώτη φορά σε άλλο αποδέκτη.

⁸⁵ Βλ. αιτιολογική σκέψη 11 του Κανονισμού

⁸⁶ Βλ. . Φερενίκη Παναγοπούλου – Κουτνατζή, Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, Εισαγωγή Γιώργου Δελλή, Αν. Καθηγητή Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017, σελ. 58 επ.

Ο Κανονισμός αναφέρει αναλυτικά τις πληροφορίες που πρέπει να χορηγηθούν στο υποκείμενο των δεδομένων, με βάση την ανωτέρω διάκριση, δηλαδή εάν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα συλλέγονται από το ίδιο ή όχι. Και για τις δύο κατηγορίες προβλέπονται οι ελάχιστες πληροφορίες που πρέπει να χορηγηθούν στο υποκείμενο των δεδομένων αλλά και οι πληροφορίες που παρέχονται στο υποκείμενο των δεδομένων από τον υπεύθυνο επεξεργασίας όταν αυτό κρίνεται απαραίτητο για την εξασφάλιση της θεμιτής και διαφανούς επεξεργασίας.

Ωστόσο υπάρχουν και μερικές εξαιρέσεις στην ενημέρωση του υποκειμένου των δεδομένων, πρόκειται για τις περιπτώσεις που: α) το υποκείμενο έχει ήδη πληροφορηθεί, β) η πληροφόρηση είναι αδύνατη, γ) η συλλογή των δεδομένων προβλέπεται ρητά από το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους στο οποίο υπόκειται ο υπεύθυνος επεξεργασίας και γ) τα δεδομένα πρέπει να παραμείνουν εμπιστευτικά.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας, για την ενημέρωση, οφείλει να χρησιμοποιεί απλή και καθημερινή γλώσσα, η οποία θα είναι εύκολα κατανοητή. Ιδιαίτερα, όταν απευθύνεται σε παιδιά πρέπει να χρησιμοποιείται κατάλληλο λεξιλόγιο, χωρίς χρήση ειδικών όρων, ικανό να κατανοηθεί πλήρως από αυτά. Επίσης, θα πρέπει να αποφεύγεται η ανούσια και κουραστική υπερπληροφόρηση των αποδεκτών.

Ο Κανονισμός δεν απαιτεί συγκεκριμένη μορφή ενημέρωσης, επομένως η επικοινωνία μπορεί να είναι γραπτή, ηλεκτρονική ή με άλλα μέσα.

2.3.2 Δικαίωμα Πρόσβασης⁸⁷

Ακολούθως στο άρθρο 15, αναφέρεται το δικαίωμα της πρόσβασης. Το εν λόγω δικαίωμα διέρχεται από δύο επίπεδα. Το πρώτο επίπεδο έχει κυρίως επιβεβαιωτικό χαρακτήρα αφού δίνεται στο υποκείμενο των δεδομένων το δικαίωμα να μάθει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας εάν τα προσωπικά του δεδομένα υφίστανται επεξεργασία. Σε δεύτερο επίπεδο, δίνεται η δυνατότητα στο υποκείμενο των δεδομένων να αποκτήσει πρόσβαση στα δεδομένα του και να λάβει πληροφορίες σχετικά με τους σκοπούς της

⁸⁷ Βλ. Πλατής Ειρηνικός, Προσωπικά δεδομένα-Προστασία GDPR, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2018, σελ. 56 επ.

επεξεργασίας και τα δικαιώματα που του παρέχει ο Κανονισμός. Μ' αυτόν τον τρόπο το υποκείμενο έχει επίγνωση της κατάστασης που τον αφορά.

Επίσης, το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να ενημερώνεται για τις κατάλληλες εγγυήσεις σύμφωνα με το άρθρο 46 του Κανονισμού, σχετικά με τη διαβίβαση, στις περιπτώσεις που τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα διαβιβάζονται σε τρίτη χώρα ή σε διεθνή οργανισμό.

Τέλος, ο υπεύθυνος επεξεργασίας έχει την υποχρέωση να παρέχει αντίγραφα των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που υποβάλλονται σε επεξεργασία.

2.3.3 Δικαίωμα Διόρθωσης, Διαγραφής (λήθης) και Περιορισμού

Το δικαίωμα της διόρθωσης θεμελιώνεται στο άρθρο 16 του Κανονισμού και είναι άρρηκτα συνδεδεμένο με την αρχή της ακρίβειας που κατοχυρώνεται στο άρθρο 5 παρ. 1 στοιχ. δ' του Κανονισμού. Το υποκείμενο των δεδομένων έχει την δυνατότητα να απαιτήσει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, την διόρθωση ανακριβών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν ή τη συμπλήρωση ελλιπών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, μεταξύ άλλων μέσω συμπληρωματικής δήλωσης.

Το βάρος απόδειξης της επικαλούμενης ανακρίβειας ή έλλειψης έχει το υποκείμενο των δεδομένων, το οποίο και πρέπει να προσκομίσει τα απαραίτητα αποδεικτικά έγγραφα⁸⁸.

Ακολούθως, το δικαίωμα της διαγραφής, άλλως λήθης, κατοχυρώνεται στο άρθρο 17 του Κανονισμού. Το υποκείμενο των δεδομένων δικαιούται να ζητήσει από τον υπεύθυνο επεξεργασίας τη διαγραφή δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, χωρίς αδικαιολόγητη καθυστέρηση, και ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να διαγράψει τα δεδομένα αυτά, εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων επικαλείται και αποδεικνύει την ύπαρξη ενός από τους λόγους που προβλέπονται στον Κανονισμό⁸⁹.

⁸⁸ Βλ. Πλατής Ειρηνικός, Προσωπικά δεδομένα-Προστασία GDPR, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2018, σελ. 58

⁸⁹ Βλ. άρθρο 17 παρ. 1 του Κανονισμού

Επίσης, υπάρχουν και εξαιρέσεις στο δικαίωμα διαγραφής του υποκειμένου των δεδομένων που απαριθμούνται περιοριστικά στον Κανονισμό⁹⁰.

Απόφαση ορόσημο για την έκταση του δικαιώματος της λήθης αποτελεί η απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου για τη γνωστή υπόθεση GoogleSpain⁹¹. Το Δικαστήριο έκρινε πως τα θεμελιώδη δικαιώματα του σεβασμού της ιδιωτικής και οικογενειακής ζωής και της προστασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα των άρθρων 7 και 8 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης καταρχήν υπερέχουν τόσο του οικονομικού συμφέροντος του φορέα εκμετάλλευσης της μηχανής αναζήτησης, όσο και του συμφέροντος του κοινού να αποκτήσει πρόσβαση στην πληροφορία αυτή στο πλαίσιο αναζήτησης με βάση το ονοματεπώνυμο του εν λόγω υποκειμένου⁹².

Το δικαίωμα του περιορισμού της επεξεργασίας, θεμελιώνεται στο άρθρο 18 του Κανονισμού και αποτελεί τη χρυσή τομή μεταξύ της συνέχισης της επεξεργασίας των δεδομένων από τον υπεύθυνο της επεξεργασίας και των δικαιωμάτων του υποκειμένου για διόρθωση ή διαγραφή τους. Ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεούται να περιορίσει την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων για το χρονικό διάστημα που συντρέχει κάποια από τις προϋποθέσεις του Κανονισμού⁹³, κατόπιν αιτήματος του υποκειμένου των δεδομένων.

⁹⁰ Βλ. άρθρο 17 παρ. 3 του Κανονισμού

⁹¹ Βλ. το κείμενο της απόφασης

<http://curia.europa.eu/juris/document/document.jsf?jsessionid=9ea7d0f130dedba4c61f58b547f28acdf409a72ebee7.e34KaxiLc3eQc40LaxqMbN4Pb3aOe0?text=&docid=152065&pageIndex=0&doclang=EL&mode=lst&dir=&occ=first&part=1&cid=762827>

⁹² Βλ. Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Το δικαίωμα στη λήθη: Ένα νέο ψηφιακό δικαίωμα για τον Κυβερνοχώρο, 18/01/2017, ανάκτηση από https://www.lawspot.gr/nomika-blogs/ioannis_igglezakis/dikaioma-sti-lithi-ena-neo-psifiako-dikaioma-gia-ton-kyvernohoros και Έλενα Τζούλια, δικηγόρος - LL.M. Heidelberg, Ίρις Φραγκάκη, δικηγόρος - LL.M. S.O.A.S. Un.London, Το δικαίωμα στη λήθη και οι μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο, 08/10/2014, ανάκτηση από <http://www.lawnet.gr/news/to-dikaioma-sti-li8i-kai-oi-mixanes-anazitisis-sto-diadiktuo-33470.html>

⁹³ Βλ. άρθρο άρθρο 18 παρ. 1 του Κανονισμού

2.3.4 Δικαίωμα Φορητότητας

Το δικαίωμα φορητότητας είναι ένα «νέο» δικαίωμα το οποίο θεμελιώνεται για πρώτη φορά στο άρθρο 20 του Κανονισμού. Σύμφωνα με αυτό, το υποκείμενο των δεδομένων έχει το δικαίωμα να λαμβάνει τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν, και τα οποία έχει παράσχει σε υπεύθυνο επεξεργασίας, σε δομημένο, κοινώς χρησιμοποιούμενο και αναγνώσιμο από μηχανήματα μορφότυπο, καθώς και το δικαίωμα να διαβιβάζει τα εν λόγω δεδομένα σε άλλον υπεύθυνο επεξεργασίας χωρίς αντίρρηση από τον υπεύθυνο επεξεργασίας στον οποίο παρασχέθηκαν τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα.

Σημειώνεται πως το δικαίωμα φορητότητας ισχύει μόνο για τις περιπτώσεις στις οποίες η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων βασίζεται σε συγκατάθεση ή σε σύμβαση, διενεργείται με αυτοματοποιημένα μέσα και τα δεδομένα που αφορούν το υποκείμενο δεδομένων έχουν χορηγηθεί από αυτό⁹⁴.

Επίσης, δίνεται η δυνατότητα στο υποκείμενο των δεδομένων να ζητά την απευθείας διαβίβαση των προσωπικών δεδομένων από έναν υπεύθυνο επεξεργασίας σε άλλον, όταν είναι τεχνικά εφικτό.

2.3.5 Δικαίωμα εναντίωσης στην επεξεργασία⁹⁵

Το υποκείμενο έχει το δικαίωμα να εναντιωθεί στην επεξεργασία των δεδομένων του οποτεδήποτε, ανεξάρτητα από το γεγονός εάν έχει ξεκινήσει η επεξεργασία ή όχι, συμπεριλαμβανομένης και της κατάρτισης προφίλ.

Το δικαίωμά του, το υποκείμενο μπορεί να το ασκήσει για λόγους που σχετίζονται με την ιδιαίτερη κατάστασή του (όπως οικογενειακοί λόγοι), όταν η επεξεργασία, περιλαμβανομένης και της κατάρτισης προφίλ, βασίζεται στο έννομο συμφέρον του υπεύθυνου επεξεργασίας ή στο δημόσιο συμφέρον.

⁹⁴ Βλ. Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Κανονισμός 2016/679), Εισαγωγή στο νέο νομικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Interactive, Θεσσαλονίκη, 2018, σελ. 102

⁹⁵ Βλ. Πλατής Ειρηνικός, Προσωπικά δεδομένα-Προστασία GDPR, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2018, σελ. 62 επ.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας, εάν αποδείξει την συνδρομή επιτακτικών και νόμιμων λόγων για την επεξεργασία και την υπερίσχυση αυτών έναντι της προστασίας των ελευθεριών και δικαιωμάτων του υποκειμένου είτε την ανάγκη για θεμελίωση, άσκηση ή υποστήριξη νομικών αξιώσεων, μπορεί να αρνηθεί την ικανοποίηση του αιτήματος του υποκειμένου των δεδομένων.

Ακόμη στις περιπτώσεις επεξεργασίας δεδομένων που διεξάγεται για απευθείας εμπορική προώθηση, περιλαμβανομένης και της κατάρτισης προφίλ, το υποκείμενο των δεδομένων δικαιούται να αντιταχθεί ανά πάσα στιγμή στην επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που το αφορούν και ο υπεύθυνος επεξεργασίας να απέχει από αυτή. Το ίδιο ισχύει και στις περιπτώσεις επεξεργασίας δεδομένων για σκοπούς επιστημονικής ή ιστορικής έρευνας ή για στατιστικούς σκοπούς, ωστόσο εδώ ο υπεύθυνος επεξεργασίας μπορεί να αρνηθεί την ικανοποίηση του αιτήματος του υποκειμένου με την απόδειξη της συνδρομής δημοσίου συμφέροντος.

2.40 ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑΣ

2.4.1 Ορισμός

Υπεύθυνος επεξεργασίας είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που είτε μόνος είτε από κοινού με άλλους φορείς, καθορίζουν τους σκοπούς και τον τρόπο της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Συνεπώς, οι πιο σημαντικές αποφάσεις που σχετίζονται με την διαδικασία επεξεργασίας των προσωπικών δεδομένων λαμβάνονται αποκλειστικά από τον υπεύθυνο επεξεργασίας⁹⁶.

2.4.2 Βασικές υποχρεώσεις του υπεύθυνου επεξεργασίας

Ο Κανονισμός επιβάλλει μια σειρά νέων υποχρεώσεων στους υπευθύνους επεξεργασίας, οι οποίες βασίζονται κυρίως στις αρχές της διαφάνειας και της λογοδοσίας σύμφωνα με την οποία ο υπεύθυνος επεξεργασίας φέρει την ευθύνη και πρέπει να αποδεικνύει τη συμμόρφωσή του με τις διατάξεις του Κανονισμού έναντι τόσο των υποκειμένων όσο και έναντι της εποπτικής αρχής σε περίπτωση ελέγχου.

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει, λαμβάνοντας υπόψη τη φύση, το πεδίο εφαρμογής, το πλαίσιο και τους σκοπούς της επεξεργασίας, τους κινδύνους διαφορετικής πιθανότητας επέλευσης και σοβαρότητας για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων, να εφαρμόζει κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα προκειμένου να διασφαλίζει και να μπορεί να αποδεικνύει ότι η επεξεργασία διενεργείται σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό. Τα εν λόγω μέτρα επανεξετάζονται και επικαιροποιούνται όταν κρίνεται απαραίτητο⁹⁷.

Ενόψει των ανωτέρω, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να τηρεί αρχείο δραστηριοτήτων (ηλεκτρονικά ή εγγράφως) και υποστηρικτικών εγγράφων που αφορούν την επεξεργασία των δεδομένων, εφόσον η επιχείρηση ή ο οργανισμός

⁹⁶ Βλ. άρθρο 4 αριθμ. 7 του Κανονισμού και προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ανάκτηση από https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rules-business-and-organisations/obligations/controller-processor/what-data-controller-or-data-processor_el

⁹⁷ Βλ. άρθρο 24 παρ. 1 του Κανονισμού

απασχολεί άνω των 250 ατόμων. Ο Κανονισμός προβλέπει το ελάχιστο κατά τον νόμο περιεχόμενο του αρχείου δραστηριοτήτων επεξεργασίας δεδομένων⁹⁸. Σημαντική είναι η διαδικασία της χαρτογράφησης των δεδομένων, δηλαδή η τεκμηρίωση των κατηγοριών δεδομένων και των δραστηριοτήτων επεξεργασίας τους⁹⁹.

Περαιτέρω, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να λαμβάνει εγκαίρως μέτρα για την αποτροπή παραβίασης της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, συμβαδίζοντας με την αρχή της προστασίας δεδομένων ήδη από τον σχεδιασμό (privacybydesign) και την αρχή της προστασίας δεδομένων εξ ορισμού (privacybydefault)¹⁰⁰. Ο Κανονισμός επιβάλλει αφενός, την εφαρμογή κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων που αποτείνουν στη μείωση των κινδύνων (που εγκυμονεί η επεξεργασία) μέσω της προληπτικής διαμόρφωσης της τεχνολογίας και αφετέρου διασφαλίζουν ότι εξ ορισμού υφίστανται επεξεργασία μόνο τα δεδομένα που είναι απαραίτητα για τον σκοπό της επεξεργασίας (π.χ. ψευδωνυμοποίηση, η ελαχιστοποίηση δεδομένων κ.α.)¹⁰¹.

Στην περίπτωση παραβίασης δεδομένων, η οποία ενδέχεται να προκαλέσει κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των ατόμων, ο υπεύθυνος επεξεργασίας οφείλει να την γνωστοποιήσει στην εποπτική αρχή, εντός 72 ωρών από τη γνώση του γεγονότος της παραβίασης¹⁰².

Τέλος, ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να διενεργεί, πριν από την επεξεργασία, εκτίμηση των επιπτώσεων των σχεδιαζόμενων πράξεων επεξεργασίας στην προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα («DataProtectionImpactAssessment»), στις περιπτώσεις που η επεξεργασία ενδέχεται να επιφέρει υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα των ατόμων, ιδίως επειδή είναι συστηματική, μεγάλης κλίμακας, αφορά ειδικές κατηγορίες δεδομένων και βασίζεται στη χρήση νέων τεχνολογιών¹⁰³. Ο Κανονισμός αναφέρει ορισμένες ενδεικτικές περιπτώσεις στις οποίες μια πράξη επεξεργασίας ίσως επιφέρει υψηλό κίνδυνο, ενώ και

⁹⁸ Βλ. άρθρο 30 παρ. 1 του Κανονισμού

⁹⁹ Βλ. Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Κανονισμός 2016/679), Εισαγωγή στο νέο νομικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Interactive, Θεσσαλονίκη, 2018, σελ. 119

¹⁰⁰ Βλ. άρθρο 25 του Κανονισμού

¹⁰¹ Βλ. Πλατής Ειρηνικός, Προσωπικά δεδομένα-Προστασία GDPR, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2018, σελ. 69 επ.

¹⁰² Βλ. άρθρο 33 παρ. 1 του Κανονισμού

¹⁰³ Βλ. άρθρο 35 παρ. 1 του Κανονισμού

η Ομάδα Εργασίας θέτει περαιτέρω κριτήρια για την αξιολόγηση της αναγκαιότητας εκτίμησης αντικτύπου¹⁰⁴.

Εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας πρέπει να προβεί στην εκτίμηση αντικτύπου σχετικά με την επιδιωκόμενη επεξεργασία, αυτή πρέπει να περιέχει τα ακόλουθα¹⁰⁵:

1. συστηματική περιγραφή των προβλεπόμενων πράξεων επεξεργασίας και των σκοπών της επεξεργασίας

2. εκτίμηση της αναγκαιότητας και της αναλογικότητας των πράξεων επεξεργασίας σε συνάρτηση με τους σκοπούς,

3. εκτίμηση των κινδύνων για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων

4. αναφορά των υφιστάμενων και επιδιωκόμενων μέτρων αντιμετώπισης των κινδύνων

Η μη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του Κανονισμού όσο αφορά την υποχρέωση διενέργειας εκτίμησης αντικτύπου στην προστασία δεδομένων, επισύρει κυρώσεις, ήτοι διοικητικά πρόστιμα και αποζημίωση.

Επιπρόσθετα, προβλέπεται προηγούμενη διαβούλευση του υπεύθυνου επεξεργασίας με την εποπτική αρχή στις περιπτώσεις που η εκτίμηση αντικτύπου, όσον αφορά την προστασία των δεδομένων, οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι αυτή η επεξεργασία θα προκαλούσε υψηλό κίνδυνο ελλείψει μέτρων μετριασμού του κινδύνου από τον υπεύθυνο επεξεργασίας¹⁰⁶.

¹⁰⁴Βλ. άρθρο 35 παρ. 3 του Κανονισμού και Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου στην προστασία των δεδομένων βάσει του κανονισμού 2016/679, Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29, 17/EN/WP 248 rev.01 , αναθ. 04.10.2017, ανάκτηση από https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=611236

¹⁰⁵ Βλ. άρθρο 35 παρ. 7 του Κανονισμού

¹⁰⁶ Βλ. άρθρο 36 του Κανονισμού

2.5 Ο ΕΚΤΕΛΩΝ ΤΗΝ ΕΠΕΞΕΡΓΑΣΙΑ

2.5.1 Ορισμός

Εκτελών την επεξεργασία είναι το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, η δημόσια αρχή, η υπηρεσία ή άλλος φορέας που επεξεργάζεται δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα για λογαριασμό του υπεύθυνου της επεξεργασίας¹⁰⁷. Πρόκειται για μια χωριστή νομική οντότητα σε σχέση με τον υπεύθυνο της επεξεργασίας που διακρίνεται από αυτόν με βάση τις δραστηριότητες επεξεργασίας που εκτελεί. Ο εκτελών την επεξεργασία δεν μπορεί να λάβει πρωταρχικές και αποφασιστικές αποφάσεις για την επεξεργασία καθώς αυτές λαμβάνονται αποκλειστικά από τον υπεύθυνο επεξεργασίας. Βεβαίως, δεν είναι απαραίτητη η ύπαρξη εκτελούντος την επεξεργασία εφόσον ο υπεύθυνος επεξεργασίας αναλαμβάνει με δικά του μέσα να εκτελέσει την επεξεργασία¹⁰⁸.

2.5.2 Βασικές υποχρεώσεις του εκτελούντος την επεξεργασία

Ο εκτελών την επεξεργασία υποχρεούται σε συμμόρφωση προς τις επιταγές του Κανονισμού βάσει έγγραφης σύμβασης με τον υπεύθυνο επεξεργασίας, η οποία και περιέχει όλες τις λεπτομέρειες της επεξεργασίας και των υποχρεώσεων των μερών. Απαραίτητο κρίνεται, ο εκτελών την επεξεργασία, κατά την επιλογή του από τον υπεύθυνο επεξεργασίας, να παρέχει επαρκείς διαβεβαιώσεις για την εφαρμογή των κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων που απαιτούνται για την νόμιμη επεξεργασία. Οι εγγυήσεις αυτές, που πρέπει να παρέχει ο εκτελών την επεξεργασία, σχετίζονται με την εμπειρογνωμοσύνη, την αξιοπιστία προς τους τρίτους και του πόρους που διαθέτει για την εφαρμογή των μέτρων που απαιτούνται από τον Κανονισμό¹⁰⁹.

Ο εκτελών την επεξεργασία, κατ' αναλογία με την αντίστοιχη υποχρέωση του υπεύθυνου επεξεργασίας, οφείλει να τηρεί αρχείο για όλες τις κατηγορίες

¹⁰⁷ Βλ. άρθρο 4 αριθμ. 8 του Κανονισμού

¹⁰⁸ Βλ. Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Κανονισμός 2016/679), Εισαγωγή στο νέο νομικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Interactive, Θεσσαλονίκη, 2018, σελ. 56

¹⁰⁹ Βλ. άρθρο 28 και αιτιολογική σκέψη 81του Κανονισμού

δραστηριοτήτων επεξεργασίας που διενεργεί για λογαριασμό του υπεύθυνου επεξεργασίας και το οποίο πρέπει να τίθεται στη διάθεση της εποπτικής αρχής κατόπιν αιτήματός της. Η υποχρέωση αυτή δεν υφίσταται στις περιπτώσεις επιχειρήσεων με λιγότερα από 250 απασχολούμενα άτομα, εκτός και αν η επεξεργασία πρόκειται να θέσει σε υψηλό κίνδυνο δικαιώματα και ελευθερίες του υποκειμένου. Η υποχρέωση αυτή εντάσσεται στο πλαίσιο της αρχής της λογοδοσίας¹¹⁰.

Επιπλέον, ο εκτελών την επεξεργασία υποχρεούται να διασφαλίζει ένα υψηλό επίπεδο ασφάλειας των δεδομένων και προστασίας των δικαιωμάτων του υποκειμένου, λαμβάνοντας οργανωτικά και τεχνικά μέτρα. Τα μέτρα αυτά πρέπει να είναι κατάλληλα και πρόσφορα, ενόψει πάντοτε των συγκεκριμένων περιστάσεων, ώστε να προστατεύονται τα υπό επεξεργασία προσωπικά δεδομένα από τους κινδύνους που ελλοχεύουν. Ο Κανονισμός προσφέρει ενδεικτική αναφορά σε μέτρα ασφαλείας που μπορούν να ληφθούν (όπως ψευδωνυμοποίηση και κρυπτογράφηση δεδομένων κ.α.). Η παραβίαση της υποχρέωσης αυτής επισύρει αυστηρά πρόστιμα¹¹¹.

Ο Κανονισμός αναφέρει την υποχρέωση γνωστοποίησης παραβίασης προσωπικών δεδομένων στην εποπτική αρχή από τον υπεύθυνο επεξεργασίας ενώ αντίστοιχη υποχρέωση έχει και ο εκτελών την επεξεργασία. Ειδικότερα, ο τελευταίος οφείλει να ενημερώσει, αμελλητί, τον υπεύθυνο επεξεργασίας σε περίπτωση που υποπέσει στην αντίληψή του κάποιο είδος παραβίασης προσωπικών δεδομένων¹¹².

Ουσιαστικής σημασίας είναι το δικαίωμα του υποκειμένου δεδομένων για αποζημίωση εφόσον ζημιώθηκε από υπαιτιότητα του εκτελούντος την επεξεργασία, ήτοι στις περιπτώσεις που η επεξεργασία έγινε κατά παράβαση των επιταγών του Κανονισμού που αφορούν τους εκτελούντες την επεξεργασία ή κατά παράβαση των νόμιμων εντολών του υπεύθυνου της επεξεργασίας¹¹³.

¹¹⁰ Βλ. άρθρο 30 του Κανονισμού

¹¹¹ Βλ. άρθρο 32 του Κανονισμού

¹¹² Βλ. άρθρο 33 παρ. 2 του Κανονισμού

¹¹³ Βλ. άρθρο 82 παρ. 2 του Κανονισμού και Φερενίκη Παναγοπούλου – Κουτνατζή, Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, Εισαγωγή Γιώργου Δελλή, Αν. Καθηγητή Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017, σελ. 35 επ.

2.6 Ο ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ

2.6.1 Ορισμός

Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων ορίζεται, εφόσον απαιτείται, από τον υπεύθυνο επεξεργασίας και εκτελούντα την επεξεργασία όταν:

1. η επεξεργασία διενεργείται από δημόσια αρχή ή φορέα, εκτός από τα δικαστήρια,

2. οι βασικές δραστηριότητες του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία συνιστούν πράξεις επεξεργασίας οι οποίες, λόγω της φύσης, του πεδίου εφαρμογής και/ή των σκοπών τους, απαιτούν τακτική και συστηματική παρακολούθηση των υποκειμένων των δεδομένων σε μεγάλη κλίμακα,

3. οι βασικές δραστηριότητες του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία συνιστούν μεγάλης κλίμακας επεξεργασία ειδικών κατηγοριών δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα κατά το άρθρο 9 και δεδομένων που αφορούν ποινικές καταδίκες και αδικήματα που αναφέρονται στο άρθρο 10 του Κανονισμού¹¹⁴.

Η Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29 συνιστά στους υπεύθυνους επεξεργασίας και τους εκτελούντες την επεξεργασία να καταγράφουν την εσωτερική ανάλυση που διενεργούν προκειμένου να προσδιορίσουν αν πρέπει ή όχι να διοριστεί υπεύθυνος προστασίας δεδομένων, ώστε να μπορούν να αποδείξουν ότι λήφθηκαν δεόντως υπόψη οι σχετικοί παράγοντες ¹¹⁵.

¹¹⁴ Βλ. άρθρο 37 παρ. 1 του Κανονισμού

¹¹⁵ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων, Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29, 16/EL WP 243 rev.01, αναθ. 5.4.2017, σελ. 7, ανάκτηση από https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=612048

2.6.2 Ο ρόλος του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων

Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων είναι ένα πρόσωπο το οποίο διαθέτει ειδικές γνώσεις στον τομέα του δικαίου και στις πρακτικές προστασίας δεδομένων και έχει αρμοδιότητα να παρέχει συνδρομή στον υπεύθυνο επεξεργασίας ή τον εκτελούντα την επεξεργασία σχετικά με την συμμόρφωσή προς τον Κανονισμό¹¹⁶.

Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων μπορεί να οριστεί είτε εσωτερικός υπάλληλος του οργανισμού, που ήδη υφίσταται ως υπάλληλος ή προσλαμβάνεται και εντάσσεται στο ανθρώπινο δυναμικό του οργανισμού ειδικά για αυτή τη θέση είτε εξωτερικός συνεργάτης με σύμβαση παροχής υπηρεσιών¹¹⁷. Η επιλογή εξαρτάται κυρίως από το είδος και τη φύση των δραστηριοτήτων του οργανισμού.

Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων λειτουργεί αυτόνομα και ανεξάρτητα κατά την άσκηση των καθηκόντων του σε σχέση με τον υπεύθυνο και τον εκτελούντα την επεξεργασία. Λογοδοτεί απευθείας στο ανώτατο διοικητικό επίπεδο του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία¹¹⁸.

Ένα από τα καθήκοντα του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων¹¹⁹ είναι να ενημερώνει και να συμβουλεύει τον υπεύθυνο επεξεργασίας, τον εκτελούντα την επεξεργασία και τους υπάλληλους που επεξεργάζονται δεδομένα σχετικά με τις υποχρεώσεις τους που απορρέουν από τον Κανονισμό και από άλλες διατάξεις της Ένωσης ή του κράτους μέλους όσον αφορά την προστασία των δεδομένων. Συνεπώς, ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων πρέπει να πληροφορείται συνεχώς για τις εξελίξεις, παρακολουθώντας τις αποφάσεις και οδηγίες που εκδίδονται από την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα (ΑΠΔΠΠ), τις γνωμοδοτήσεις της Ομάδας Εργασίας του άρθρου 29, ήδη Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Προστασίας Δεδομένων, την εγχώρια και ευρωπαϊκή σχετική νομολογία κ.α.¹²⁰.

Στις αρμοδιότητες του εντάσσεται και η παρακολούθηση της συμμόρφωσης του οργανισμού που υπηρετεί με το σύνολο της νομοθεσίας που αφορά την προστασία προσωπικών δεδομένων, επίσης και κατά τη διάρκεια ελέγχων, δραστηριοτήτων

¹¹⁶ Βλ. αιτιολογική σκέψη 97 του Κανονισμού

¹¹⁷ Βλ. άρθρο 37 παρ. 6 του Κανονισμού

¹¹⁸ Βλ. άρθρο 38 παρ. 3 του Κανονισμού

¹¹⁹ Βλ. άρθρο 39 του Κανονισμού για τα καθήκοντα του ΥΠΔ

¹²⁰ Βλ. Βασίλης Σωτηρόπουλος, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, εργαλειοθήκη για τον νέο θεσμό σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2017, σελ. 136 επ.

ενημέρωσης και εκπαίδευσης του προσωπικού που συμμετέχει σε πράξεις επεξεργασίας¹²¹. Η παρακολούθηση ως προς τη συμμόρφωση με τις επιταγές του Κανονισμού δεν συνεπάγεται την προσωπική ευθύνη του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων σε περιστατικά μη συμμόρφωσης¹²².

Επιπλέον, ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων πρέπει, όταν ζητείται, να παρέχει συμβουλές σχετικά με την εκτίμηση αντικτύπου του άρθρου 35 του Κανονισμού όσον αφορά την προστασία των προσωπικών δεδομένων και να παρακολουθεί την διεκπεραίωσή της. Ειδικότερα να γνωμοδοτεί για την αναγκαιότητα της εκτίμησης αντικτύπου, τους κινδύνους, τα μέτρα αντιμετώπισης κ.α..

Ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων οφείλει να συνεργάζεται με την εποπτική αρχή, διευκολύνοντας την πρόσβαση της στα έγγραφα και τις πληροφορίες που σχετίζονται με την επιτέλεση των καθηκόντων του άρθρου 57, καθώς και με την άσκηση των εξουσιών έρευνας και των διορθωτικών, αδειοδοτικών και συμβουλευτικών εξουσιών του άρθρου 58 του Κανονισμού. Αξιοσημείωτο είναι πως ο υπεύθυνος προστασίας δεδομένων δεσμεύεται από την τήρηση του απορρήτου ή της εμπιστευτικότητας κατά τη εκτέλεση των καθηκόντων του. Επίσης μπορεί να προβαίνει σε διαβουλεύσεις με την εποπτική αρχή όποτε κρίνεται απαραίτητο¹²³.

Τέλος, οφείλει να ενεργεί ως σημείο επικοινωνίας για τα υποκείμενα, απαντώντας στα αιτήματά τους, επιμελώς και εγκαίρως, σχετικά με θέματα που έχουν να κάνουν με την προστασία των προσωπικών δεδομένων αλλά και να τους βοηθά στην άσκηση των δικαιωμάτων τους¹²⁴.

Ο ρόλος του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων είναι αποκλειστικά συμβουλευτικός, έτσι δεν ευθύνεται για τις πράξεις ή παραλείψεις του υπεύθυνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία. Η μόνη υποχρέωση που έχει είναι να τηρεί το απόρρητο και την εμπιστευτικότητα σχετικά με την εκτέλεση των καθηκόντων του¹²⁵, για την παραβίαση της προβλέπονται στο σχέδιο νόμου ποινικές κυρώσεις¹²⁶.

¹²¹ Βλ. Προσέγγιση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ανάκτηση από https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rules-business-and-organisations/obligations/data-protection-officers/what-are-responsibilities-data-protection-officer-dpo_el

¹²² Βλ. Αλέξανδρος Βαρβέρης, Τεχνικά και οργανωτικά θέματα – η «υποχρεωτική» τοποθέτηση υπευθύνου προστασίας δεδομένων, ΕφημΔΔ 2017, σελ. 206 επ. (212)

¹²³ Βλ. Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων, Ομάδα Εργασίας του Άρθρου 29, 16/EL WP 243 rev.01, αναθ. 5.4.2017, σελ. 25 ανάκτηση από https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=612048

¹²⁴ Βλ. Πλατής Ειρηνικός, Προσωπικά δεδομένα-Προστασία GDPR, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2018, σελ. 87

¹²⁵ Βλ. άρθρο 38 παρ. 5 του Κανονισμού

¹²⁶ Βλ. Ιωάννης Ιγγλεζάκης, Ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων κατά τον Κανονισμό 2016/679 (GDPR) DPO: Ένα πρόσωπο με συμβουλευτικές αρμοδιότητες και καθήκοντα, που καλείται να δίνει λύσεις στα φλέγοντα ζητήματα προστασίας της ιδιωτικότητας στον 21ο αιώνα, 06.04.2018, ανάκτηση από

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

Η ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ ΣΤΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Τα πιστωτικά ιδρύματα, λόγω του γεγονότος ότι έχουν στην κατοχή τους και επεξεργάζονται τεράστιο όγκο προσωπικών δεδομένων, επηρεάζονται σημαντικά από την εφαρμογή του νέου Κανονισμού για την προστασία των προσωπικών δεδομένων (GDPR), η έναρξη ισχύος του οποίου ορίστηκε η 25η Μαΐου 2018. Οι τράπεζες οφείλουν να αλλάξουν άρδην τη γενικότερη φιλοσοφία που ακολουθούσαν έως τώρα σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων των πελατών τους, καθώς εκτός από υψηλά χρηματικά πρόστιμα που προβλέπει ο Κανονισμός, είναι πολύ πιθανό η αποκάλυψη των κενών στην προστασία των δεδομένων των πελατών τους να επιφέρει καταστροφικές επιπτώσεις τόσο στην φήμη τους όσο και στις σχέσεις με τους πελάτες τους.

3.2 ΣΥΜΜΟΡΦΩΣΗ ΜΕ ΤΙΣ ΑΠΑΙΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΚΑΝΟΝΙΣΜΟΥ

Σύμφωνα με τον ΣΕΒ¹²⁷, προτού μία επιχείρηση ή εταιρία εκκινήσει την διαδικασία της συμμόρφωσης της με τις επιταγές του Κανονισμού πρέπει να εξασφαλίσει ότι έχει πετύχει: πρώτον, την ευαισθητοποίηση και την δέσμευση της ανώτατης διοίκησης, δηλαδή έχει γίνει αντιληπτή από αυτή η αναγκαιότητα της συμμόρφωσης και η δράση της προς αυτήν την κατεύθυνση, δεύτερον, έχει ήδη εξασφαλιστεί ο σχετικός προϋπολογισμός που απαιτείται για την υλοποίηση του πλάνου συμμόρφωσης και τρίτον, έχει πληροφορηθεί πλήρως το προσωπικό για το νέο αυτό νομικό πλαίσιο και τις αλλαγές που ακολουθούν προκειμένου να συνδράμει θετικά¹²⁸.

Στην συγκεκριμένη περίπτωση, τα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία, λόγω της φύσης και του είδους της δραστηριότητάς τους, έρχονται αντιμέτωπα στο μέγιστο βαθμό με τις συνέπειες της εφαρμογής του νέου Κανονισμού, έχοντας εξασφαλίσει τα ανωτέρω, υποχρεούνται να προβούν σε ορισμένες νέες διαδικασίες και διαρθρωτικές αλλαγές για να πετύχουν την ορθή συμμόρφωση τους.

3.2.1 Σύσταση Ομάδας Εργασίας¹²⁹

Αρχικά, σημαντικό κρίνεται τα πιστωτικά ιδρύματα να προνοήσουν για τη σύσταση μιας Ομάδας Εργασίας, η οποία θα αποτελείται από τους εκπροσώπους των διευθύνσεων που σχετίζονται περισσότερο με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, όπως οι Διευθύνσεις Πληροφορικής, Νομικής και Ανθρώπινου Δυναμικού. Στον τραπεζικό τομέα, εφόσον τα προσωπικά δεδομένα αποτελούν βασικό αντικείμενο της δραστηριότητας, πρέπει να συμμετέχει τουλάχιστον ένας εκπρόσωπος από κάθε

¹²⁷ Σύνδεσμος Επιχειρήσεων και Βιομηχανιών

¹²⁸ Βλ.Ο νέος Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων(GDPR), Εφαρμογή και προκλήσεις για τις επιχειρήσεις στην εποχή της ψηφιοποίησης, Μια πρωτοβουλία της Ομάδας Εργασίας του ΣΕΒ για τα Προσωπικά Δεδομένα, Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας, Αθήνα, 2018, σελ. 124 επ., ανάκτηση από http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/51628/meleti_sev_GDPR_final.pdf

¹²⁹ Ο νέος Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων(GDPR), Εφαρμογή και προκλήσεις για τις επιχειρήσεις στην εποχή της ψηφιοποίησης, Μια πρωτοβουλία της Ομάδας Εργασίας του ΣΕΒ για τα Προσωπικά Δεδομένα, Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας, Αθήνα, 2018, σελ. 126, ανάκτηση από http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/51628/meleti_sev_GDPR_final.pdf και

επιχειρησιακή Διεύθυνση (ως “business owner”). Η Ομάδα αυτή, θα λαμβάνει αποφάσεις που σχετίζονται με την εφαρμογή του Κανονισμού και θα συνδράμει βοηθητικά στη διεκπεραίωση του έργου του υπεύθυνου προστασίας δεδομένων.

3.2.2 Χαρτογράφηση/ Έλεγχος του DataFlowMapping

Οι τράπεζες πρέπει να προβούν σε ενέργειες χαρτογράφησης της πορείας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που κατέχουν και επεξεργάζονται. Ουσιαστικά πρόκειται για τη δημιουργία ενός χάρτη - αρχείου δραστηριοτήτων επεξεργασίας, όπως προβλέπεται στο άρθρο 30 του Κανονισμού, στον οποίο αποτυπώνεται ο κύκλος ζωής των δεδομένων μέσα στην εταιρία. Το αρχείο αυτό των δραστηριοτήτων, αποτελεί στοιχείο απόδειξης συμμόρφωσης με τον Κανονισμό σε περίπτωση ελέγχου, γι’ αυτό πρέπει να επικαιροποιείται. Η διαδικασία της χαρτογράφησης είναι πολύ σημαντική για την εφαρμογή του Κανονισμού, επί της ουσίας διερευνούνται και αξιολογούνται τα ακόλουθα ζητήματα¹³⁰:

1. Ποια είναι τα προσωπικά δεδομένα, πώς αποκτήθηκαν, για ποιο σκοπό, σε ποιες κατηγορίες ανήκουν (απλά, ευαίσθητα, δημόσια).
2. Ποια είναι τα υποκείμενα των προσωπικών δεδομένων.
3. Που φυλάσσονται τα προσωπικά δεδομένα (ηλεκτρονικό/ φυσικό αρχείο).
4. Ποιοι είναι οι αποδέκτες τους. (ποιοι έχουν πρόσβαση/σε ποιους θα κοινοποιηθούν)
5. Ύπαρξη συγκατάθεσης του υποκειμένου για την επεξεργασία.
6. Το χρονικό διάστημα που διακρατούνται τα προσωπικά δεδομένα.

¹³⁰ Βλ. Τζένη Πάνου και Γιώργος Σαμοθράκης, υπεύθυνοι του φορολογικού τμήματος της ASnetwork (www.asnetwork.gr), Η εφαρμογή του νέου κανονισμού προστασίας δεδομένων από τις επιχειρήσεις, Η Καθημερινή, Ελληνική Οικονομία, 06.05.2018, ανάκτηση από <http://www.kathimerini.gr/962668/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/h-efarmogh-toy-neoy-kanonismoy-prostasias-dedomenwn-apo-tis-epixeirhseis> και Ο νέος Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων(GDPR), Εφαρμογή και προκλήσεις για τις επιχειρήσεις στην εποχή της ψηφιοποίησης, Μια πρωτοβουλία της Ομάδας Εργασίας του ΣΕΒ για τα Προσωπικά Δεδομένα, Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας, Αθήνα, 2018, σελ. 127, ανάκτηση από http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/51628/meleti_sev_GDPR_final.pdf

7. Ύπαρξη διαδικασίας καταστροφής.

8. Τεχνικά και οργανωτικά μέτρα που έχουν ληφθεί για την προστασία των δεδομένων.

Η χαρτογράφηση πραγματοποιείται με διάφορες συνεντεύξεις και ερωτηματολόγια προς το προσωπικό, μ' αυτόν τον τρόπο γίνεται μία καταγραφή των προσωπικών δεδομένων που τηρούν και επεξεργάζονται οι υπάλληλοι. Διενεργείται ουσιαστικά μια ακτινογράφιση της επιχείρησης¹³¹.

3.2.3 Εντοπισμός και ανάλυση κινδύνων και ελλείψεων /Gapanalysis

Ενόψει των στοιχείων που προέκυψαν από τη διαδικασία της χαρτογράφησης, τα πιστωτικά ιδρύματα οφείλουν με γνώμονα τις επιταγές του Κανονισμού να εντοπίσουν και να αναλύσουν τους πιθανούς κινδύνους και τις ελλείψεις, να διενεργήσουν εκτίμηση του αντικτύπου¹³² για τις σχεδιαζόμενες πράξεις επεξεργασίας δεδομένων και ακολούθως να προβούν στις αναγκαίες ενέργειες για την αντιμετώπιση των προβλημάτων που ενδεχομένως θα προκύψουν σχετικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων, όπως προβλέπει ο Κανονισμός¹³³.

Ενδεικτικά παραδείγματα «ελλείψεων»: η πολύ μεγάλη περίοδος διατήρησης των δεδομένων άνευ λόγου, η ανεμπόδιστη πρόσβαση σε δεδομένα από όλα τα στελέχη ενώ δεν χρειάζεται κ.α.¹³⁴

¹³¹ Βλ. Σοφία Ν. Τσιπτσέ, Δικηγόρος παρ' Εφέταις, Διαπιστ. Διαμεσολαβήτρια ΥΔΔΑΔ, Υπεύθυνη Προστασίας Δεδομένων / D.P.O. exec., GDPR από τη θεωρία στην πράξη: τι ακριβώς πρέπει να κάνουν οι επιχειρήσεις;, banks.com.gr, 2.8.2018, ανάκτηση από <https://banks.com.gr/gdpr-apo-theoria-stin-praksi-akrivos-prepei-kanoun-epicheiriseis/>

¹³² Η Εκπόνηση Εκτίμησης Αντικτύπου σχετικά με την προστασία δεδομένων είναι υποχρεωτική για τα πιστωτικά ιδρύματα καθώς προβαίνουν σε επεξεργασία που ενδέχεται να επιφέρει υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των φυσικών προσώπων.

¹³³ Βλ. Τζένη Πάνου και Γιώργος Σαμοθράκης, υπεύθυνοι του φορολογικού τμήματος της ASnetwork (www.asnetwork.gr), Η εφαρμογή του νέου κανονισμού προστασίας δεδομένων από τις επιχειρήσεις, Η Καθημερινή, Ελληνική Οικονομία, 06.05.2018, ανάκτηση από <http://www.kathimerini.gr/962668/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/h-efarmogh-toy-neoy-kanonismoy-prostasias-dedomenwn-apo-tis-epixeirhseis>

¹³⁴ Βλ. Ο νέος Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), Εφαρμογή και προκλήσεις για τις επιχειρήσεις στην εποχή της ψηφιοποίησης, Μια πρωτοβουλία της Ομάδας Εργασίας του ΣΕΒ για τα Προσωπικά Δεδομένα, Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας, Αθήνα, 2018, σελ. 127 επ., ανάκτηση από http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/51628/meleti_sev_GDPR_final.pdf

3.2.4 Αναθεώρηση της πολιτικής απορρήτου

Τα πιστωτικά ιδρύματα προς συμμόρφωσή τους με τον Κανονισμό οφείλουν να αναθεωρήσουν την πολιτική απορρήτου που ακολουθούν, αλλιώς την πολιτική προστασίας δεδομένων και να την γνωστοποιήσουν στον κοινό τους. Σύνηθες τρόπος αποτελεί η ανάρτηση στην αρχική σελίδα της τράπεζας. Επίσης, οι υπεύθυνοι επεξεργασίας υποχρεούνται να πληροφορήσουν, μεταξύ άλλων στο υποκείμενο των δεδομένων, τη νόμιμη βάση επεξεργασίας των δεδομένων του, τη διάρκεια τήρησής τους και το δικαίωμά του για υποβολή καταγγελίας στην αρμόδια εποπτική αρχή. Σημαντικό κρίνεται η ενημέρωση των πελατών να είναι κατανοητή, σαφής και όχι κουραστική¹³⁵.

Παραδείγματα αναθεώρησης πολιτικών και διαδικασιών τήρησης και επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα αποτελούν: η οριστική διαγραφή και καταστροφή δεδομένων με το πέρας κάποιων ετών, η απαγόρευση εξόδου από την επιχείρηση USB sticks και laptops, η θέσπιση ορισμένου χρόνου διατήρησης βιογραφικών κ.λπ.¹³⁶.

3.2.5 Ανάπτυξη νέων διαδικασιών και λήψη οργανωτικών και τεχνικών μέτρων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων

Επιπλέον, απαραίτητη ενέργεια εκ μέρους των πιστωτικών ιδρυμάτων είναι να προχωρήσουν στην υιοθέτηση διαδικασιών ώστε να εξασφαλίζεται η άσκηση των υπαρχόντων ή και νέων ενισχυμένων δικαιωμάτων που προβλέπει ο Κανονισμός (δικαίωμα ενημέρωσης, δικαίωμα πρόσβασης, δικαίωμα διόρθωσης, δικαίωμα στη

¹³⁵ Βλ. Ελένη Μαρτσούκου, δικηγόρος, τακτικό μέλος ΑΠΔΠΧ, Μικρές & Μεσαίες Επιχειρήσεις: 12 Πρακτικά Βήματα Συμμόρφωσης προς τον GDPR [Α' Μέρος], επιχειρώ, 01.06.2018, ανάκτηση από <http://www.epixeiro.gr/article/88409>

¹³⁶ Βλ. Ο νέος Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων(GDPR), Εφαρμογή και προκλήσεις για τις επιχειρήσεις στην εποχή της ψηφιοποίησης, Μια πρωτοβουλία της Ομάδας Εργασίας του ΣΕΒ για τα Προσωπικά Δεδομένα, Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας, Αθήνα, 2018, σελ. 128., ανάκτηση από http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/51628/meleti_sev_GDPR_final.pdf

λήθη, δικαίωμα στον περιορισμό της επεξεργασίας, δικαίωμα στη φορητότητα των δεδομένων κ.λπ.)¹³⁷.

Ακόμη, οφείλουν να προβούν στη λήψη κατάλληλων τεχνικών και οργανωτικών μέτρων για την προστασία και την ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων. Ειδικότερα, πρέπει να διενεργήσουν ψευδωνυμοποίηση, ελαχιστοποίηση των δεδομένων, υιοθέτηση των αναγκαίων εγγυήσεων στην επεξεργασία κ.α.¹³⁸

3.2.6 Ορισμός Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων (ΥΠΔ)

Τα πιστωτικά ιδρύματα υποχρεούνται από τον Κανονισμό να ορίσουν Υπεύθυνο Προστασίας Δεδομένων¹³⁹ καθώς διενεργούν μεγάλης κλίμακας επεξεργασία προσωπικών δεδομένων, δημιουργώντας υψηλό κίνδυνο για τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των υποκειμένων. Ακόμη, οφείλουν να συμπληρώσουν τα στοιχεία του στην ιστοσελίδα της Αρχής Προστασίας Δεδομένων¹⁴⁰.

3.2.7 Διαρκής συμμόρφωση με τον Κανονισμό

Αξιοσημείωτο είναι πως πρέπει να εξασφαλίζεται, με ελέγχους, με αναβαθμίσεις των συστημάτων και με επικαιροποίηση των διαδικασιών, η συνεχής συμμόρφωση των πιστωτικών ιδρυμάτων με τις επιταγές του Κανονισμού. Κρίνεται σημαντικό να υπάρχει συνεχής επαγρύπνηση καθώς λόγω του τεράστιου όγκου των προσωπικών δεδομένων που τηρούν και επεξεργάζονται οι τράπεζες υπάρχει μεγάλη πιθανότητα παραβίασης της προστασίας τους ανά πάσα στιγμή. Ο Κανονισμός επιβάλλει πλέον να

¹³⁷ Βλ. Ελένη Μαρτσούκου, δικηγόρος, τακτικό μέλος ΑΠΔΠΧ, Μικρές & Μεσαίες Επιχειρήσεις: 12 Πρακτικά Βήματα Συμμόρφωσης προς τον GDPR [Α' Μέρος], επιχειρώ, 01.06.2018, ανάκτηση από <http://www.epixeiro.gr/article/88409>

¹³⁸ Βλ. Αναστασία – Ινώ Τσιρίδου, δικηγόρος (LLM στο Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο) Associate - Δικηγορική εταιρία Χρυσόστομος Βελάκης & Συνεργάτες, GDPR - Συμμόρφωση σε... βήματα, bankingnews, onlineοικονομική ενημέρωση, 03.07.2018, ανάκτηση από <http://bankingnews.gr/index.php?id=373630>

¹³⁹ Βλ. Ανάλυση του ρόλου του ΥΠΔ στο κεφάλαιο 2, 2.6 της παρούσας εργασίας

¹⁴⁰ Βλ. Σοφία Ν. Τσιτσε, Δικηγόρος παρ' Εφέταις, Διαπιστ. Διαμεσολαβήτρια ΥΔΔΑΔ, Υπεύθυνη Προστασίας Δεδομένων / D.P.O. exec., GDPR από τη θεωρία στην πράξη: τι ακριβώς πρέπει να κάνουν οι επιχειρήσεις;, banks.com.gr, 2.8.2018, ανάκτηση από <https://banks.com.gr/gdpr-apo-theoria-stin-praksi-akrivos-prepei-kanoun-epicheiriseis/>

εξασφαλίζεται αφενός η διαρκής συμμόρφωσή με τις επιταγές του και αφετέρου η απόδειξη της συμμόρφωσης αυτής οποτεδήποτε¹⁴¹.

3.2.8 Αναθεώρηση των συμβάσεων

Η αναθεώρηση των συμβάσεων, η προσθήκη προσαρτημάτων στις συμβάσεις, η δημιουργία εντύπων συγκατάθεσης και γενικότερα η προσαρμογή όλων των συμβάσεων που έχουν συναφθεί με τους εκτελούντες την επεξεργασία δεδομένων, τους συνεργάτες, τους πελάτες κ.λπ., με τα νέα δεδομένα είναι μια διαδικασία απαραίτητη προκειμένου να επιτευχθεί η συμμόρφωση με τον Κανονισμό¹⁴².

Οι υπεύθυνοι επεξεργασίας, δηλαδή στην περίπτωσή μας οι τράπεζες, και οι εκτελούντες την επεξεργασία, δηλαδή αυτοί οι οποίοι χειρίζονται τα προσωπικά δεδομένα των υποκειμένων για λογαριασμό των πρώτων, καλούνται να λάβουν ρητή συγκατάθεση από τα υποκείμενα για τα ζητήματα που αφορούν τα προσωπικά τους δεδομένα (ποια, πως, για πόσο, για ποιο σκοπό θα χρησιμοποιηθούν κ.α.).

Στις αναθεωρημένες συμβάσεις πρέπει να επιβεβαιώνεται πως η επεξεργασία των δεδομένων διενεργείται συμβαδίζοντας με τις αρχές της εμπιστευτικότητας, ότι τηρούνται οι διαδικασίες της κρυπτογράφησης και ότι τα προσωπικά δεδομένα των υποκειμένων έχουν ορισμένη χρονική διάρκεια ζωής.

3.2.9 Εκπαίδευση του προσωπικού

Θεμέλιο της επιτυχούς συμμόρφωσης με τις επιταγές του Κανονισμού είναι εκπαίδευση του προσωπικού των πιστωτικών ιδρυμάτων.

Οι εργαζόμενοι είναι αναγκαίο να γνωρίζουν τί επιτρέπεται και τί απαγορεύεται, τί είναι υποχρεωτικό και τί προαιρετικό, σύμφωνα με τον Κανονισμό. Ενόψει αυτών, σημαντική κρίνεται η οργάνωση εκπαιδευτικών σεμιναρίων για τους εργαζομένους, τα

¹⁴¹ Βλ. Τζένη Πάνου και Γιώργος Σαμοθράκης, υπεύθυνοι του φορολογικού τμήματος της ASnetwork (www.asnetwork.gr), Η εφαρμογή του νέου κανονισμού προστασίας δεδομένων από τις επιχειρήσεις, Η Καθημερινή, Ελληνική Οικονομία, 06.05.2018, ανάκτηση από <http://www.kathimerini.gr/962668/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/h-efarmogh-toy-neoy-kanonismoy-prostias-dedomenwn-apo-tis-epixeirhseis>

¹⁴² Βλ. Αναστασία – Ινώ Τσιρίδου, δικηγόρος (LLM στο Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο) Associate - Δικηγορική εταιρία Χρυσόστομος Βελάκης & Συνεργάτες, GDPR - Συμμόρφωση σε... βήματα, bankingnews, onlineοικονομική ενημέρωση, 03.07.2018, ανάκτηση από <http://bankingnews.gr/index.php?id=373630>

οποία θα τους πληροφορήσουν για την κρισιμότητα του ζητήματος της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, θα εξασφαλίσουν ότι όλοι γνωρίζουν τις πολιτικές και τις διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για την ασφάλεια των προσωπικών δεδομένων και θα τους ενημερώσουν για το πως θα αντιμετωπίσουν περιπτώσεις παραβίασης¹⁴³.

3.3 ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΑΠΟΡΡΗΤΟ

Η ελληνική Νομοθεσία και Νομολογία, εκλαμβάνει το τραπεζικό απόρρητο ως την υποχρέωση που έχουν τα πιστωτικά ιδρύματα απέναντι στους πελάτες τους να μην εμφανίζουν προσωπικές και οικονομικές υποθέσεις τους, που έρχονται σε γνώση τους λόγω της συναλλακτικής τους σχέσης κατά την άσκηση της επιχειρηματικής τους δραστηριότητας. Συγκεκριμένα, πρόκειται για όλα τα δεδομένα και πραγματικά περιστατικά που πληροφορείται η τράπεζα εξαιτίας της σχέσης της με τον πελάτη κατά το προσυμβατικό, συμβατικό ακόμη και μετασυμβατικό στάδιο, μέχρι του οποίου εκτείνεται και η αντίστοιχη υποχρέωση της. Η κείμενη αυστηρή νομοθεσία (ΝΔ 1059/1971) απαγορεύει στις τράπεζες να γνωστοποιούν και να παρέχουν σε τρίτα πρόσωπα πληροφορίες που σχετίζονται με περιουσιακά και εν γένει οικονομικά στοιχεία των πελατών τους που έχουν στην διάθεσή τους βάσει της ειδικής έννομης σχέσης που τους συνδέει και τα οποία γνωρίζουν μέσω των στελεχών και οργάνων τους αλλά παρέχει και το δικαίωμα σ' αυτές σε συνδυασμό με την υποχρέωσή τους για τήρηση της επαγγελματικής εχεμύθειας να αποκρούουν αιτήματα τρίτων για παροχή πληροφοριών ή αξιολογικών κρίσεων σχετικά με τους πελάτες τους¹⁴⁴.

Το τραπεζικό απόρρητο αποτελεί στοιχείο της προσωπικότητας και εντάσσεται στο πλαίσιο προστασίας του άρθρου 57 του Αστικού Κώδικα και του άρθρου 371 του

¹⁴³ Βλ. Ελένη Μαρτσούκου, δικηγόρος, τακτικό μέλος ΑΠΔΠΧ, Μικρές & Μεσαίες Επιχειρήσεις: 12 Πρακτικά Βήματα Συμμόρφωσης προς τον GDPR [Α' Μέρος], επιχειρώ, 01.06.2018, ανάκτηση από <http://www.epixeiro.gr/article/88409> και Ο νέος Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), Εφαρμογή και προκλήσεις για τις επιχειρήσεις στην εποχή της ψηφιοποίησης, Μια πρωτοβουλία της Ομάδας Εργασίας του ΣΕΒ για τα Προσωπικά Δεδομένα, Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας, Αθήνα, 2018, σελ. 130, ανάκτηση από http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/51628/meleti_sev_GDPR_final.pdf

¹⁴⁴ Βλ. Επαμεινώνδας Στυλόπουλος, Δικηγόρος, LL.M., Το Τραπεζικό Απόρρητο ως προσωπικό δεδομένο: Τράπεζες/εισπρακτικές Vs Οφειλέτες σημειώσατε 2, επιχειρώ, 10.03.2017, ανάκτηση από <http://www.epixeiro.gr/article/47745>

Ποινικού Κώδικα. Περαιτέρω, το τραπεζικό απόρρητο αποτελεί προσωπικό δεδομένο με αποτέλεσμα να λαμβάνει προστασίας των νομοθετικών διατάξεων του υπ' αριθμόν 2472/1997 νόμου αλλά και των νέων ρυθμίσεων του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (2016/679) οι οποίες ενισχύουν ακόμη περισσότερο το οπλοστάσιο σε περιπτώσεις που γεννώνται ζητήματα ευθύνης¹⁴⁵.

Οι διατάξεις του Ν.Δ. 1059/1971 πέραν του γενικού τραπεζικού απορρήτου, που έχει να κάνει με την υποχρέωση της τράπεζας να τηρεί της υποχρέωση εχεμύθειας έναντι του πελάτη της στο πλαίσιο των συναλλακτικών τους σχέσεων θεμελιώνουν το απόρρητο όλων των καταθέσεων που υφίστανται στα ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα, και σε περιπτώσεις παραβίασής αυτής της υποχρέωσης προβλέπονται ποινικές κυρώσεις για τα πρόσωπα που λαμβάνουν γνώση των πάσης φύσεως τραπεζικών καταθέσεων και λογαριασμών (όψεως, προθεσμιακές κ.α.), κατά την εκτέλεση των καθηκόντων τους και γνωστοποιούν με οποιονδήποτε τρόπο οποιαδήποτε γι' αυτές πληροφορία¹⁴⁶, ενώ η συναίνεση του καταθέτη δεν αίρει τον αξιόποιο χαρακτήρα της πράξης. Η Τράπεζα της Ελλάδος δεν υποχρεώνεται σε τήρηση του τραπεζικού απορρήτου κατά την άκηση των καθηκόντων της που αφορούν τον έλεγχο του τραπεζικού συστήματος και της εφαρμογής των νομισματικών, πιστωτικών και συναλλαγματικών κανόνων. Το τραπεζικό απόρρητο προστατεύεται απολύτως εκ του νόμου και δεν είναι επιτρεπτή νομικά η με οποιοδήποτε τρόπο παραβίασή του παρά μόνο πληρουμένων των ειδικώς και ρητά εκ του Νόμου καθιερωμένων εξαιρέσεων¹⁴⁷.

Είναι φανερό ότι οι νομοθετικές ρυθμίσεις για το τραπεζικό απόρρητο ως ειδικότερες παρέχουν εντονότερη μορφή προστασίας σε σχέση με την νομοθεσία περί Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων, αλλά δεν παύουν βέβαια να ισχύουν σε περιορισμένο φάσμα περιπτώσεων. Επομένως, παρατηρείται ότι το τραπεζικό απόρρητο λειτουργεί τόσο για την προστασία φυσικών προσώπων όσο και για την προστασία νομικών προσώπων και εταιριών με αποτέλεσμα οι σχετικές νομοθετικές ρυθμίσεις να εφαρμόζονται σε περισσότερες περιπτώσεις, όμως η προστασία αυτών έχει να κάνει αποκλειστικά έναντι των πιστωτικών ιδρυμάτων και όχι έναντι κάποιου άλλου είδους οργανισμού ή επιχείρησης που επίσης συλλέγουν και επεξεργάζονται

¹⁴⁵ Βλ. Επαμεινώνδας Στυλόπουλος, Δικηγόρος, LL.M., Το Τραπεζικό Απόρρητο ως προσωπικό δεδομένο: Τράπεζες/εισπρακτικές Vs Οφειλότες σημειώσατε 2, επιχειρώ, 10.03.2017, ανάκτηση από <http://www.epixeiro.gr/article/47745>

¹⁴⁶ Βλ. σχετικά αποφάσεις 1597/2007 ΕφΑθ, 1654/2010 ΜΠΑθ, ΟΛΑΠ3/1993 και <https://www.lawspot.gr/nomika-nea/prostimo-se-trapeza-poy-apesteile-stoiheia-pelati-tis-stin-proin-syzygo-toy-ste-150-2017>

¹⁴⁷ Βλ. Βαονάκης Ιωάννης, Δικηγόρος LL.B. Νομικής Σχολής Αθηνών, LL.M. Διεθνές Οικονομικό Χρηματοοικονομικό και Τραπεζικό Δίκαιο, Η προστασία του τραπεζικού απορρήτου, marketnews.gr, 21.06.2016, ανάκτηση από <http://marketnews.gr/article/403749/h-prostasia-tou-trapezikou-aporrhrou>

δεδομένα οικονομικής φύσεως προκειμένου να αξιολογήσουν το «οικονομικό προφίλ» των προσώπων. Επιπλέον όσον αφορά την συγκατάθεση του υποκειμένου, αυτή αποτελεί νόμιμο λόγο άρσης του τραπεζικού απορρήτου ενώ όταν αυτή δεν παρέχεται και δεν υφίσταται καμία από τις λοιπές νομιμοποιητικές βάσεις για την επεξεργασία των προσωπικών δεδομένων, η επεξεργασία δεδομένων από τα πιστωτικά και χρηματοδοτικά συστήματα συνεπάγεται τη παραβίαση τόσο του τραπεζικού απορρήτου όσο και της ισχύουσας νομοθεσίας περί Προστασίας των Προσωπικών Δεδομένων¹⁴⁸.

Άξιο αναφοράς είναι ότι πολλές δικαστικές αποφάσεις αποτέλεσαν χαρακτηριστικά παραδείγματα προστασίας του τραπεζικού απορρήτου ως προσωπικού δεδομένου και καταδίκασαν τις τράπεζες σε αποζημίωση των εναγόντων των οποίων τα οικονομικά στοιχεία παρασχέθηκαν σε εταιρίες διαχείρισης οφειλών και σε εισπρακτικές εταιρίες καθώς σύμφωνα με το νόμο ο υπεύθυνος επεξεργασίας υποχρεώνεται σε ενημέρωση των υποκειμένων των δεδομένων τόσο για τη συλλογή και την διαβίβαση των οικονομικών τους στοιχείων που επρόκειτο να γίνει όσο και για τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών των δεδομένων του. Ακόμη, υπάρχουν δικαστικές αποφάσεις στις οποίες ο ενάγων στήριξε το αγωγή αίτημά του για αποζημίωση σωρευτικώς και στις διατάξεις του νόμου περί παραβίασης του τραπεζικού απορρήτου και στις διατάξεις του ν. 2472/1997¹⁴⁹.

Επίσης, έχει κριθεί ότι εκ μόνης της ύπαρξης όρου «συγκατάθεσης» στα πλαίσια ενός κειμένου με Γενικούς Όρους Συναλλαγών (ΓΟΣ) «... ουδόλως αποδεικνύεται από την εν λόγω εναγόμενη, που έχει το βάρος απόδειξης της ενημέρωσης ως υπεύθυνος επεξεργασίας κατά τα προαναφερθέντα στη μείζονα σκέψη - ότι αυτή κατά τον παραπάνω χρόνο της συλλογής δεδομένων είχε ενημερώσει τον ενάγοντα κατά τρόπο σαφή για την ταυτότητα του υπευθύνου επεξεργασίας, την ταυτότητα του τυχόν εκπροσώπου του, για τον σκοπό της επεξεργασίας (διαβίβασης) και για τους αποδέκτες ή τις κατηγορίες αποδεκτών, όπως απαιτείτο κατ' άρθρον 11 παρ. 1 α, β, γ Ν. 2472/1997»¹⁵⁰.

Επιπλέον, το ζήτημα του τραπεζικού απορρήτου σχετικά με την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε. έχει απασχολήσει την Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων η οποία με

¹⁴⁸Βλ. Χιωτέλλης Α.: «Προσωπικά Δεδομένα και πιστοληπτική ικανότητα», ΧρηΔικ2010, σελ. 306 επ.

¹⁴⁹ Βλ. σχετικά τις αποφάσεις 6657/2010 ΠΠΘ, ΑΠ 1241/2008, 705/2005 ΕφΑθ, 1260/2017 ΠΠΑθ. και Επαμεινώνδας Στυλόπουλος, Δικηγόρος, LL.M., Το Τραπεζικό Απόρρητο ως προσωπικό δεδομένο: Τράπεζες/εισπρακτικές Vs Οφειλέτες σημειώσατε 2, επιχειρώ, 10.03.2017, ανάκτηση από <http://www.epixeiro.gr/article/47745>

¹⁵⁰ Βλ. την δικαστική απόφαση 3428/2016 ΜΠρΑθ

κανονιστικές αποφάσεις της όρισε τις προϋποθέσεις τήρησης αρχείου από την ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ Α.Ε.¹⁵¹ Ακόμη, η ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ ΑΕ η οποία ουσιαστικά αποτελεί τον κόμβο των τραπεζικών ιδρυμάτων με την Γενική Γραμματεία Πληροφοριακών Συστημάτων για τη διαβίβαση βεβαίωσης φορολογικής ενημερότητας, αλλά και του συστήματος μητρώου τραπεζικών λογαριασμών οφείλει να γνωστοποιεί κατά διαστήματα στην Αρχή Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων, με επίκληση του συμφέροντος προστασίας της τραπεζικής πίστης, τον εμπλουτισμό των αρχείων της με νέα αρχεία και δεδομένα (π.χ. αρχείο εκχωρημένων απαιτήσεων από συμβάσεις και πιστοποιήσεις εκτέλεσης δημοσίων έργων, αιτήσεις και αποφάσεις δικαστικής ρύθμισης χρεών κλπ.)¹⁵²

Από τα ανωτέρω προκύπτει ότι το τραπεζικό απόρρητο αποτελεί ουσιώδες προσωπικό δεδομένο που προστατεύεται από τη νομολογία των δικαστηρίων, από τις σχετικές αποφάσεις των ανεξάρτητων αρχών και της ΑΠΔΠΧ αλλά και από την νομοθεσία. Οι νέες ρυθμίσεις του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων (ΕΕ) 2016/679 με το ενισχυμένο πλαίσιο προστασίας των προσωπικών δεδομένων που εισήγαγε, έχει ήδη φέρει στο φως πολλές περιπτώσεις ευθύνης των υπεύθυνων επεξεργασίας – πιστωτικών ιδρυμάτων και κατ' επέκταση θεμελίωσης νομικών αξιώσεων σε αντίστοιχες περιπτώσεις.

¹⁵¹ Βλ. αποφάσεις Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων 24/2004 και 25/2004

¹⁵² Βλ. απόφαση Αρχής Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων 185 / 2014

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Εν κατακλείδι, ο νέος Κανονισμός για την προστασία των προσωπικών δεδομένων με το ενισχυμένο του πανευρωπαϊκό οπλοστάσιο κανόνων, ήρθε ουσιαστικά για να αποτρέψει την προσβολή της ιδιωτικότητας των φυσικών προσώπων, κυρίως με προληπτικά μέτρα. Μεταθέτει όλο το βάρος της ευθύνης της προστασίας των προσωπικών δεδομένων στην ίδια την επιχείρηση και ενισχύει σε σημαντικό βαθμό τα δικαιώματα του υποκειμένου των δεδομένων.

Η διαδικασία συμμόρφωσης με τον Κανονισμό, μπορεί ενδεχομένως να έχει υψηλά κόστη για τις επιχειρήσεις, ωστόσο όμως η ορθή εκπλήρωση των επιταγών του μπορεί να προσφέρει σημαντικά οφέλη σε επίπεδο φήμης αλλά και «ανταγωνιστικό πλεονέκτημα» στις επιχειρήσεις.

Ειδικότερα, τα πιστωτικά ιδρύματα έρχονται αντιμέτωπα με σημαντικές προκλήσεις στις οποίες πρέπει να ανταποκριθούν. Η εφαρμογή του νέου Κανονισμού αφορά τόσο τις σχέσεις των τραπεζών με τους πελάτες, τους προμηθευτές, και το προσωπικό όσο και οργανωτικές αλλαγές και τεχνολογικές βελτιώσεις που πρέπει να πραγματοποιηθούν.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου Ευγενία, Προσωπικά Δεδομένα, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, Θεσσαλονίκη, 2016

Αλεξανδροπούλου-Αιγυπτιάδου Ευγενία, Προσωπικά Δεδομένα, Η νομική ρύθμιση της ηλεκτρονικής επεξεργασίας τους, Εκδόσεις Αντ. Ν. Σάκκουλα, Αθήνα-Κομοτηνή, 2007

Ιγγλεζάκης Ιωάννης, Ο Γενικός Κανονισμός Προστασίας Προσωπικών Δεδομένων (Κανονισμός 2016/679), Εισαγωγή στο νέο νομικό πλαίσιο της προστασίας των προσωπικών δεδομένων, 2^η Έκδοση, Εκδόσεις Interactive, Θεσσαλονίκη, 2018

Ιγγλεζάκης Ιωάννης, Ευαίσθητα προσωπικά δεδομένα, Η επεξεργασία ειδικών κατηγοριών προσωπικών δεδομένων και οι συνέπειές της, ανατύπωση 2004, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2004

Ιγγλεζάκης Ιωάννης, Το νομικό πλαίσιο του ηλεκτρονικού εμπορίου, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2003

Παναγοπούλου – Κουτνατζή Φερενίκη, Ο Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων 679/2016/ΕΕ, Εισαγωγή Γιώργου Δελλή, Αν. Καθηγητή Νομικής Σχολής Πανεπιστημίου Αθηνών, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017

Πλατής Ειρηνικός, Προσωπικά δεδομένα-Προστασία GDPR, Εκδόσεις Παπαδόπουλος, 2018

Σαχπεκίδου Ευγενία, Ευρωπαϊκό Δίκαιο, Β΄ Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2013

Σωτηρόπουλος Βασίλης, Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων, Εργαλειοθήκη για το νέο θεσμό σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα, Εκδόσεις Σάκκουλα, Αθήνα-Θεσσαλονίκη, 2017

Χρυσόγονος Κώστας, Ατομικά και Κοινωνικά Δικαιώματα, 3^η αναθεωρημένη έκδοση, Εκδόσεις Νομική Βιβλιοθήκη, 2006

Βαρβέρης Αλέξανδρος, Τεχνικά και οργανωτικά θέματα – η «υποχρεωτική» τοποθέτηση υπευθύνου προστασίας δεδομένων, ΕφημΔΔ 2017, (212)

Παναγοπούλου-Κουτνατζή Φερενίκη, Τα νέα δικαιώματα για τους πολίτες βάσει του Γενικού Κανονισμού Προστασίας Δεδομένων: μια πρώτη αποτίμηση και συνταγματική αξιολόγηση, Μελέτες-Απόψεις, ΕφημΔΔ-1/2017

Χιωτέλλης Α., «Προσωπικά Δεδομένα και Πιστοληπτική Ικανότητα», ΧρηΔικ 2010.

Βαονάκης Ιωάννης, Δικηγόρος LL.B. Νομικής Σχολής Αθηνών, LL.M. Διεθνές Οικονομικό Χρηματοοικονομικό και Τραπεζικό Δίκαιο, Η προστασία του τραπεζικού απορρήτου, marketnews.gr, 21.06.2016, ανάκτηση από <http://marketnews.gr/article/403749/h-prostasia-tou-trapezikou-aporrhoutu>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Τι είναι τα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα;, ανάκτηση από https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/what-personal-data_el

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Τι είναι ένας υπεύθυνος επεξεργασίας ή ένας εκτελών την επεξεργασία;, ανάκτηση από https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rules-business-and-organisations/obligations/controller-processor/what-data-controller-or-data-processor_el

Ευρωπαϊκή Επιτροπή, Ποια είναι τα καθήκοντα ενός υπεύθυνου προστασίας δεδομένων (ΥΠΔ);, ανάκτηση από https://ec.europa.eu/info/law/law-topic/data-protection/reform/rules-business-and-organisations/obligations/data-protection-officers/what-are-responsibilities-data-protection-officer-dpo_el

Ιγγλεζάκης Ιωάννης, Ο Υπεύθυνος Προστασίας Δεδομένων κατά τον Κανονισμό 2016/679 (GDPR) DPO: Ένα πρόσωπο με συμβουλευτικές αρμοδιότητες και καθήκοντα, που καλείται να δίνει λύσεις στα φλέγοντα ζητήματα προστασίας της ιδιωτικότητας στον 21ο αιώνα, 06.04.2018, ανάκτηση από https://www.lawspot.gr/nomika-blogs/ioannis_igglezakis/o-ypeythynos-prostasias-dedomenon-kata-ton-kanonismo-2016-679-gdpr

Ιγγλεζάκης Ιωάννης, Το δικαίωμα στη λήθη: Ένα νέο ψηφιακό δικαίωμα για τον Κυβερνοχώρο, lawspot.gr, 18/01/2017, ανάκτηση από https://www.lawspot.gr/nomika-blogs/ioannis_igglezakis/dikaioma-sti-lithi-ena-neo-psifiako-dikaioma-gia-ton-kyvernohoro

Μαρτσούκου Ελένη, δικηγόρος, τακτικό μέλος ΑΠΔΠΧ, Μικρές & Μεσαίες Επιχειρήσεις: 12 Πρακτικά Βήματα Συμμόρφωσης προς τον GDPR [Α' Μέρος], επιχειρώ, 01.06.2018, ανάκτηση από <http://www.epixeiro.gr/article/88409>

Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με την συγκατάθεση βάσει του Κανονισμού 2016/679, 17/EN WP259 rev.01, αναθ. 10.4.2018, ανάκτηση από https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=623051

Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη διαφάνεια βάσει του κανονισμού 2016/679, 17/ENWP260 rev.01, αναθ. 11.4.2018, ανάκτηση από https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=62227

Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη διενέργεια εκτίμησης αντικτύπου στην προστασία των δεδομένων βάσει του κανονισμού 2016/679, 17/ENWP 248 rev.01, αναθ. 04.10.2017, ανάκτηση από https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=611236

Ομάδα Εργασίας του άρθρου 29, Κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τους υπεύθυνους προστασίας δεδομένων, 16/EL WP 243 rev.01, αναθ. 5.4.2017, ανάκτηση από https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=612048

Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, 2014 - Συμβούλιο της Ευρώπης, 2014, Εγχειρίδιο σχετικά με την ευρωπαϊκή νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, ανάκτηση από <https://rm.coe.int/16806ae64f>

Πάνου Τζένη και Σαμοθράκης Γιώργος, υπεύθυνοι του φορολογικού τμήματος της ASnetwork (www.asnetwork.gr), Η εφαρμογή του νέου κανονισμού προστασίας δεδομένων από τις επιχειρήσεις, Η Καθημερινή, Ελληνική Οικονομία, 06.05.2018, ανάκτηση από <http://www.kathimerini.gr/962668/article/oikonomia/ellhnikh-oikonomia/h-efarmogh-toy-neoy-kanonismoy-prostasias-dedomenwn-apo-tis-epixeirhseis>

Στέγη της Ελληνικής Βιομηχανίας, Ο νέος Γενικός Κανονισμός για την Προστασία των Προσωπικών Δεδομένων (GDPR), Εφαρμογή και προκλήσεις για τις επιχειρήσεις στην εποχή της ψηφιοποίησης, Μια πρωτοβουλία της Ομάδας Εργασίας του ΣΕΒ για τα Προσωπικά Δεδομένα, Αθήνα, 2018, ανάκτηση από http://www.sev.org.gr/Uploads/Documents/51628/meleti_sev_GDPR_final.pdf

Στυλόπουλος Επαμεινώνδας, Δικηγόρος, LL.M., Το Τραπεζικό Απόρρητο ως προσωπικό δεδομένο: Τράπεζες/εισπρακτικές Vs Οφειλέτες σημειώσατε 2, επιχειρώ, 10.03.2017, ανάκτηση από <http://www.epixeiro.gr/article/47745>

Τζούλια Έλενα, δικηγόρος - LL.M. Heidelberg, Φραγκάκη Ίρις, δικηγόρος - LL.M. S.O.A.S. Un.London, Το δικαίωμα στη λήθη και οι μηχανές αναζήτησης στο διαδίκτυο, [lawnet.gr](http://www.lawnet.gr), 08/10/2014, ανάκτηση από <http://www.lawnet.gr/news/to-dikaioma-sti-li8i-kai-oi-mixanes-anazitisis-sto-diadiktuo-33470.html>

Τσιπτσέ Σοφία, Δικηγόρος παρ' Εφέταις, Διαπιστ. Διαμεσολαβήτρια ΥΔΑΔ, Υπεύθυνη Προστασίας Δεδομένων / D.P.O. exec., GDPR από τη θεωρία στην πράξη: τι ακριβώς πρέπει να κάνουν οι επιχειρήσεις;, banks.com.gr, 2.8.2018, ανάκτηση από <https://banks.com.gr/gdpr-apo-theoria-stin-praksi-akrivos-prepei-kanoun-epicheiriseis/>

Τσιρίδου Αναστασία – Ινώ, δικηγόρος (LLM στο Διεθνές και Ευρωπαϊκό Δίκαιο) Associate - Δικηγορική εταιρία Χρυσόστομος Βελάκης & Συνεργάτες, GDPR - Συμμόρφωση σε... βήματα, [bankingnews](http://bankingnews.gr), online οικονομική ενημέρωση, 03.07.2018, ανάκτηση από <http://bankingnews.gr/index.php?id=373630>